

**UCHWAŁA NR XXV/1/21
RADY MIEJSKIEJ W ŻARACH**

z dnia 29 stycznia 2021 r.

w sprawie uchwalenia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żary o statusie miejskim na lata 2021-2030”

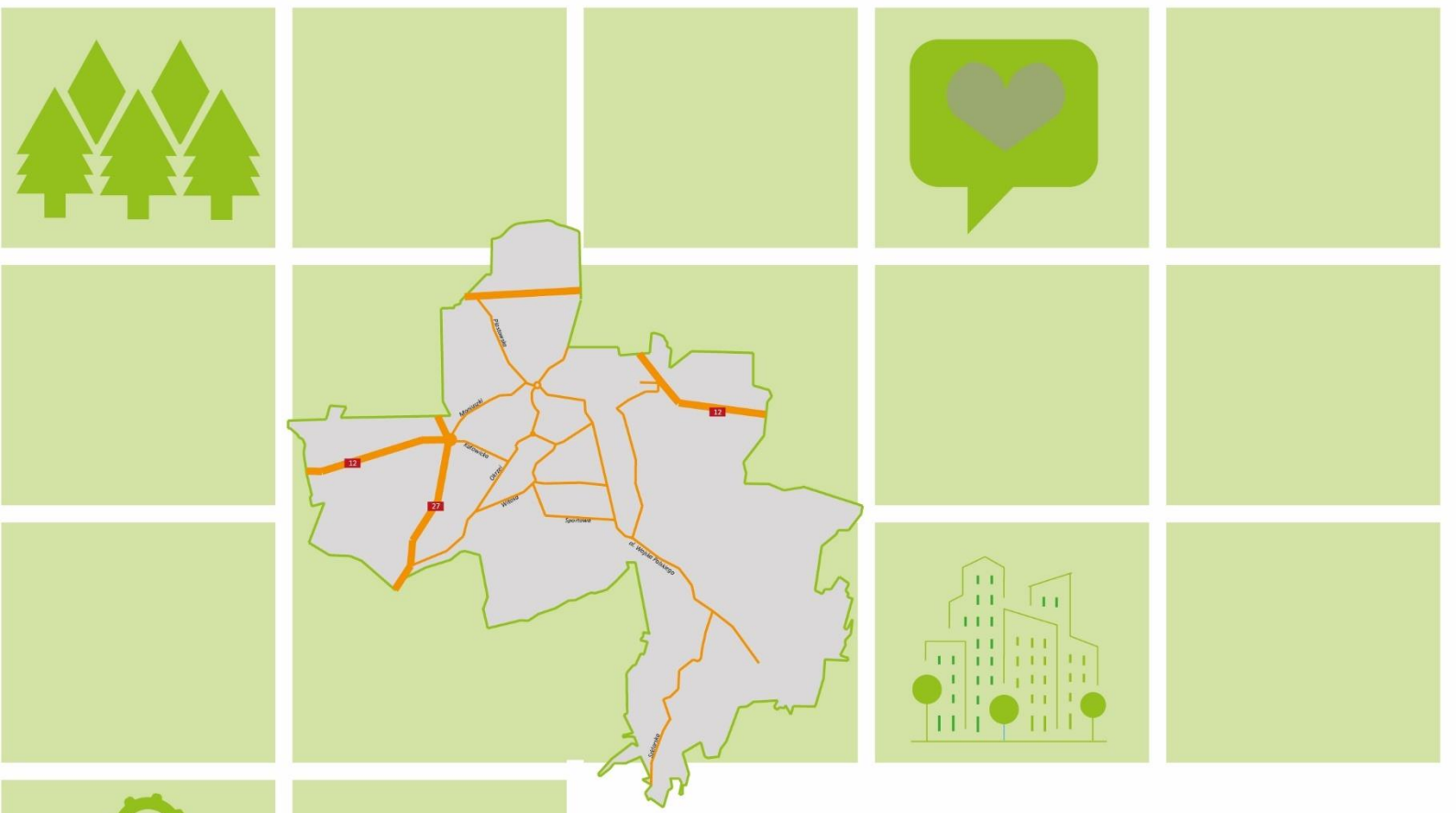
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713 i 1378) i art. 17 ust. 1 pkt 1 oraz art. 16b ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 i 2369) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwała się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żary o statusie miejskim na lata 2021-2030”, stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

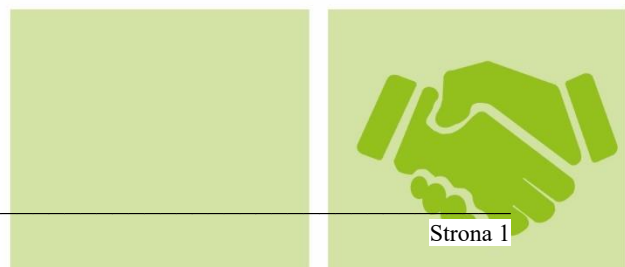
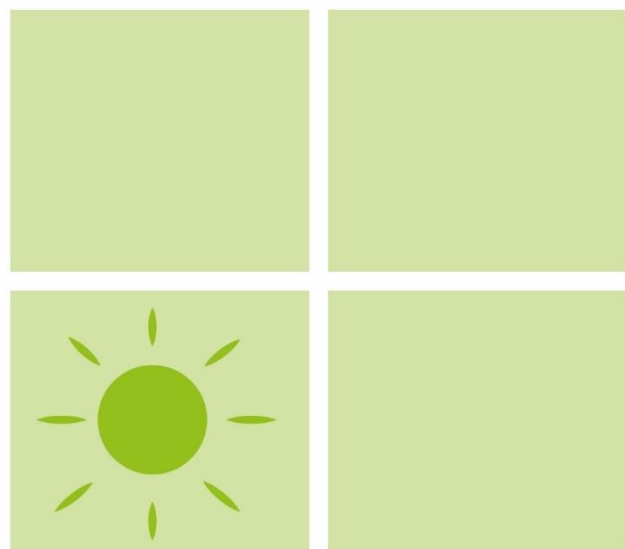
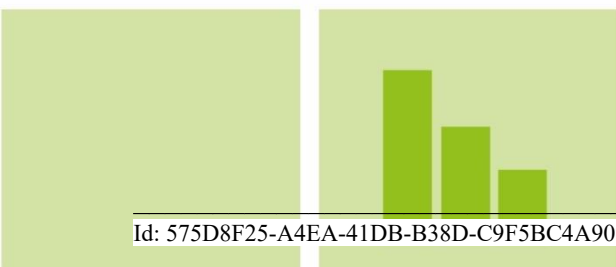
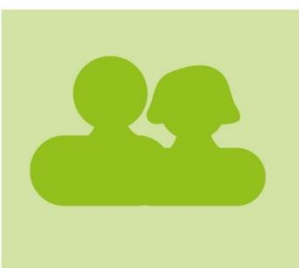
§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Marian Popławski

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żary o statusie miejskim na lata 2021-2030

Opracowanie:

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie i uwagi metodologiczne	5
Podstawa prawna	6
Problemy społeczno-infrastrukturalne w Gminie Żary o statusie miejskim	12
Sfera społeczna.....	12
Struktura demograficzna społeczności lokalnej	12
Lokalny rynek pracy.....	14
Edukacja i opieka nad dziećmi do lat 3.....	16
Opieka zdrowotna	21
Bezpieczeństwo publiczne.....	22
Organizacje III sektora	25
Pomoc społeczna	27
Sfera infrastrukturalna	32
Mieszkania chronione, readaptacyjne i lokale socjalne	34
Infrastruktura pomocy społecznej.....	36
Analiza badań empirycznych	38
Analiza SWOT	50
Misja, wizja, cele i zadania	54
Wdrażanie, monitoring i ewaluacja	58
Spis tabel i wykresów.....	62

Słownik ważniejszych skrótów:

BDL	Bank Danych Lokalnych
DDS+	Dzienny Dom „Senior+”
DDW	Dzienny Dom Wsparcia
DPS	Dom Pomocy Społecznej
GUS	Główny Urząd Statystyczny
MKRPA	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
NGO	Organizacje pozarządowe
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
RPO	Regionalny Program Operacyjny
ŚDS	Środowiskowy Dom Samopomocy
UE	Unia Europejska
WTZ	Warsztat Terapii Zajęciowej

Wprowadzenie i uwagi metodologiczne

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żary o statusie miejskim na lata 2021-2030” jest podstawą do realizacji zadań skoncentrowanych na zapobieganiu i rozwiązywaniu problemów społecznych oraz świadczeniu usług na rzecz osób i grup społecznych wymagających pomocy ze strony instytucji oraz organizacji. Wszelkie działania związane z implementacją niniejszej strategii mają przyczynić się do poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem osób i grup społecznych narażonych na marginalizację i wykluczenie społeczne.

Niniejsze opracowanie zawiera część diagnostyczną, składającą się z charakterystyki gminy, analizy najważniejszych wskaźników społeczno-gospodarczych, istniejących problemów społecznych oraz analizy wyników badań społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Żary o statusie miejskim. Całość części diagnostycznej została podsumowana w formie analizy SWOT. Prace diagnostyczne dotyczące najbardziej istotnych kwestii społecznych zostały przeprowadzone na podstawie analizy powszechnie dostępnych danych statystycznych i urzędowych. Na podstawie wniosków płynących z części diagnostycznej zarysowano obszary problemowe, których specyfika i źródło powinno być przedmiotem zainteresowania dla organów i instytucji odpowiedzialnych za prowadzenie lokalnej polityki społecznej. Przedstawienie zakresu działań zostało ujęte w formie misji, wizji, celów strategicznych i zadań, które w jasny sposób określają kierunki działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Głównymi domenami planowania strategicznego rozwiniętymi w części planistycznej są kwestie bezpośrednio związane z: demografią, rodziną, włączeniem i integracją społeczną, szeroko rozumianą profilaktyką i opieką zdrowotną, rozbudową i dostępem do infrastruktury pomocy społecznej oraz wzmocnieniem i rozwojem wolontariatu w kontekście zwiększenia zaangażowania lokalnej społeczności w rozwiązywanie problemów społecznych.

Podstawa prawna

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. 2020 poz. 1876), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Zawartość merytoryczna strategii została wypracowana w oparciu i jest zgodna z następującymi aktami prawnymi:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. roku o samorządzie powiatowym
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych
- Ustawa o pomocy osobom uprawnionych do alimentów z dnia 7 września 2007r.
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy
- Ustawa z dnia 04 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów

Zgodność dokumentu z prawodawstwem UE

Unia Europejska posiada szereg aktów prawnych oraz ustaleń dotyczących polityki społecznej. Ogólne cele polityki wynikają wprost z Traktatu o Unii Europejskiej oraz Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, a są nimi:

- wspieranie zatrudnienia,
- lepsze warunki życia i pracy,
- odpowiednia ochrona socjalna,
- dialog pomiędzy kadrą kierowniczą a pracownikami,
- rozwój zasobów kadrowych w celu zapewnienia trwałego i wysokiego poziomu zatrudnienia,
- zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Podstawowym narzędziem wykorzystywanym w przeciwdziałaniu problemom społecznym jest Europejski Fundusz Społeczny, a zadania realizowane przez fundusz to przede wszystkim:

- aktywne formy zwalczania bezrobocia,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- promowanie i poprawa kształcenia ustawicznego,
- doskonalenie kadry i rozwoju przedsiębiorczości,
- aktywizacja zawodowa kobiet.

Dodatkowym dokumentem regulującym politykę społeczną UE jest strategia Europa 2020. Wprowadzie dokument ma wymiar głównie gospodarczy, ale odnosi się także do ważnych kwestii społecznych takich jak:

- Zrównoważony rozwój – bardziej efektywne wykorzystanie zasobów w poszanowaniu środowiska naturalnego
- Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wsparcie i rozwój gospodarek sprzyjających spójności społecznej i terytorialnej.

Narzędziami realizacji celów strategii Europa 2020 są Krajowe Programy Reform oraz wytyczne Komisji Europejskiej, realizowane na wszystkich poziomach – krajowym, regionalnym i lokalnym. Do istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu programów należy zaliczyć:

- Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia
- Europejski program walki z ubóstwem

Zgodność z dokumentami planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030)

Dokument został przyjęty Uchwałą Nr 8 Rady Ministrów z dnia 14.02.2017 w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020. Najistotniejszymi elementami dokumentu w związku z planowaniem działań społecznych jest jeden ze sformułowanych celów szczegółowych:

- Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszar spójność społeczna)

W tym kluczowym obszarze zaproponowane działania do roku 2030 to:

Skuteczna pomoc społeczna – usprawnienie funkcjonowania polityki na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa poprzez poprawę potencjału i efektywności instytucji pomocy społecznej.

Ekonomia solidarności społecznej – program wzmocnienia sektora ekonomii społecznej (w szczególności w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej na rzecz osób zagrożonych wykluceniem społecznym), łączący w sobie założenia programów: Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej i Funduszu Inicjatyw Obywatelskich.

Włączeni w edukację – nowy model kształcenia dzieci, młodzieży i dorosłych z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, zmierzający do większej aktywizacji zawodowej niepełnosprawnych absolwentów szkół i uczelni.

Leki 75+ – program zapewniający osobom po ukończeniu 75 roku życia bezpłatny dostęp do wybranych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych.

Inkubator Innowacji Społecznych – system identyfikacji i testowania nowych rozwiązań i narzędzi dla eliminacji lub ograniczenia problemów społecznych.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

KSRR 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. *Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Odegra on w nadchodzących latach ważną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy UE¹.* Bezpośrednie odniesienie do polityki społecznej zostało

¹ Za: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/krajowa-strategia-rozwoju-regionalnego>

zawarte w kierunkach interwencji właściwych dla celu 1 – „Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”

Kierunek interwencji

- 1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych
- 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych

Wszystkie wskazane kierunki interwencji są silnie powiązane z kondycją społeczną danego obszaru i wywierają wymierny wpływ na redukcje negatywnych zjawisk społecznych.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej

Dnia 31 stycznia 2019 Rada Ministrów podjęła uchwałę zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia programu pod nazwą „Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej”. W rezultacie obowiązującym aktualnie dokumentem jest Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.

Cel długofalowy strategicznego dokumentu brzmi: Ekonomia społeczna i solidarna stanie się istotnym instrumentem aktywnej polityki społecznej, wsparcia rozwoju społecznego oraz lokalnego. Dokument podkreśla przede wszystkim znaczenie ekonomii społecznej, jako skutecznego narzędzia w walce z wykluczeniem społecznym.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020

Kluczowe kierunki działań na lata 2014 – 2020, zawarte w dokumencie to zmniejszenie wykluczenia dzieci i młodzieży, stworzenie szansy na bezpieczne wejście na rynek pracy dla osób młodych oraz ułatwienie im godzenia pracy zawodowej z zakładaniem rodziny, aktywna integracja osób wykluczonych społecznie, wsparcie osób starszych oraz zapobieganie niepewności mieszkaniowej. Głównym celem programu jest trwałe zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln oraz wzrost spójności społecznej. Zaproponowane cele operacyjne, przede wszystkim:

- Usługi dla aktywności i profilaktyki – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży,
- Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko,
- Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni,

wpisują się wprost w cele i działania, zaproponowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żary o statusie miejskim.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020

Dokumentem wskazującym kierunki rozwoju systemu wsparcia społecznego na poziomie województwa jest Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020. Autorzy dokumentu wskazali 4 główne cele, w które wpisują się postanowienia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Żary o statusie Miejskim:

- Wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży
- Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin oraz ich integracja ze społeczeństwem
- Doskonalenie systemu wsparcia społecznego
- Wspieranie społeczeństwa obywatelskiego

Dla każdego z celów głównych przypisano cele strategiczne, które są w pełni zgodne z założeniami niniejszego dokumentu.

Program Rozwoju Gminy Żary o statusie miejskim na lata 2016 – 2023

Celem głównym obowiązującego Programu Rozwoju Gminy Żary o statusie miejskim jest poprawa jakości życia mieszkańców i konkurencyjności gospodarczej Żar. Najważniejszymi celami szczegółowymi powiązаныmi wprost z przedmiotową strategią jest:

- Wysoka jakość usług społecznych wyróżniająca miasto na tle regionu.
- Rewitalizacja społeczna i infrastrukturalna obszarów kryzysowych i wsparcie rozwoju mieszkalnictwa

Planowane działania zaproponowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych są w pełni zgodne z tymi założeniami, a ich realizacja winna doprowadzić do wzrostu jakości realizowanych usług wsparcia społecznego jak i wzmocnić efekt synergii pomiędzy rewitalizacją społeczną i infrastrukturalną.

Problemy społeczno-infrastrukturalne w Gminie Żary o statusie miejskim

Sfera społeczna

Struktura demograficzna społeczności lokalnej

Na wykresach poniżej przedstawiono najważniejsze zjawiska demograficzne, charakterystyczne dla Gminy Żary o statusie miejskim. Zasadniczo wszystkie przedstawione dane wskazują na negatywne trendy demograficzne.

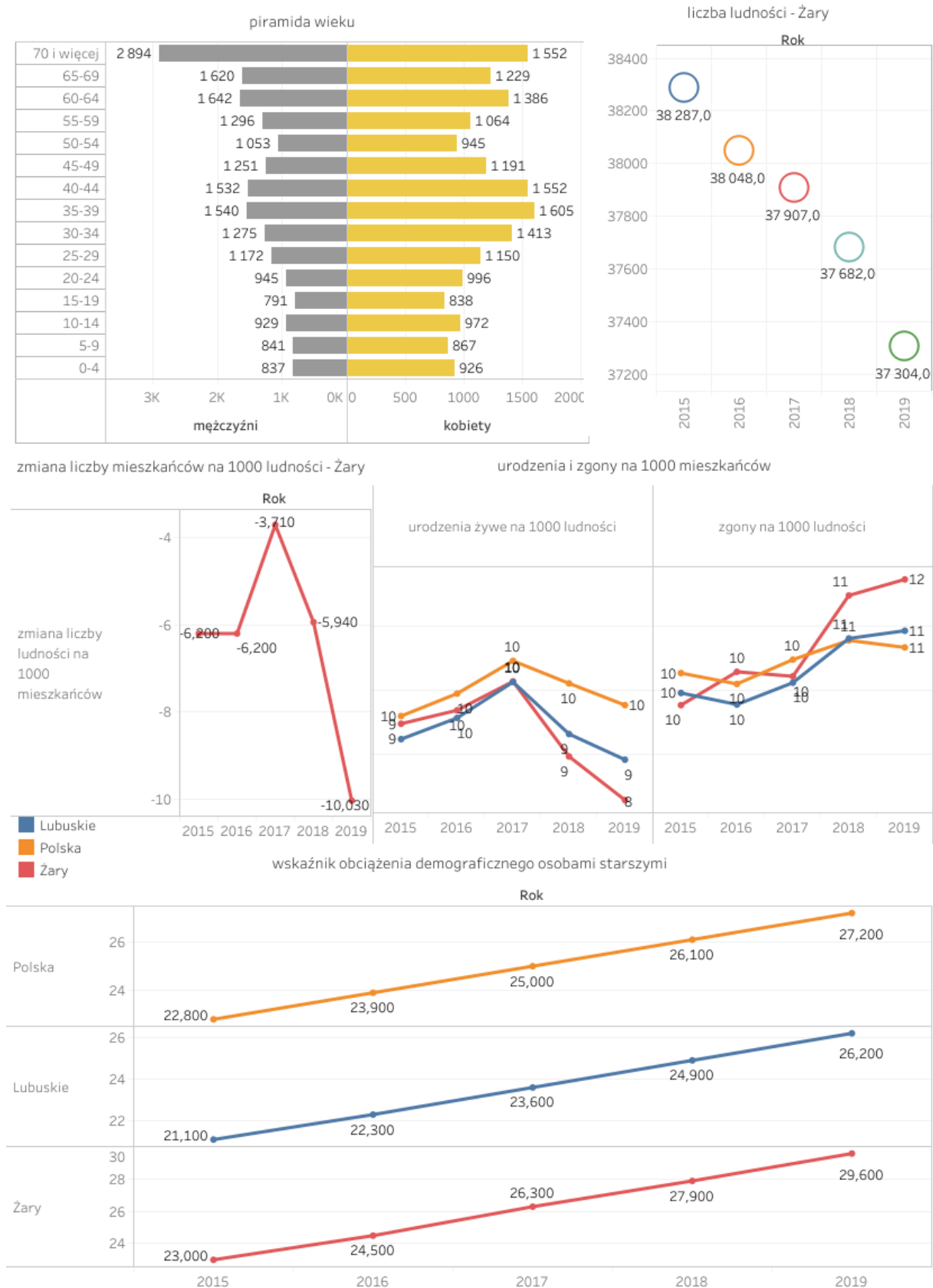
Analiza kształtu piramidy wieku, sporządzonej za 2019 rok wskazuje na regres w zastępowaniu pokoleń. Aktualnie najliczniejszą grupę wiekową w Żarach stanowią osoby po 70 roku życia przy relatywnie niskiej liczebności grupy w wieku przedprodukcyjnym. Elementem wskazującym na starzenie się społeczności lokalnej jest także wzrastający odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym – w latach 2010-2019 wzrósł on o 3,4% i w 2019 roku wynosił 24%, oznacza to, że blisko co czwarty mieszkaniec miasta Żary jest osobą w wieku poprodukcyjnym. Pogłębiający się kryzys demograficzny jest konsekwencją ujemnego przyrostu naturalnego – w 2019 roku w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wartość tego wskaźnika wyniosła -3,44 przy czym w całym badanym okresie przyjmował on wartości ujemne.

W badanym czasookresie liczba mieszkańców miasta Żary spadła – porównując liczbę mieszkańców między 2015 a 2019 rokiem, odnotowano spadek o ponad 2,5% co w liczbach bezwzględnych oznacza, iż w mieście Żary ubyło 928 mieszkańców.

Spadek liczby mieszkańców zależy jest od kondycji demograficznej danego obszaru, ale także od ruchów migracyjnych. Analiza wartości salda migracji na 1 000 mieszkańców wskazuje, iż z terenu miasta więcej osób się wymeldowuje niż zameldowuje. Co więcej, skala zjawiska jest zdecydowanie większa niż w województwie lubuskim czy w Polsce. W 2019 roku saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców wyniosło -7,2, a ten sam wskaźnik dla Polski wyniósł 0,16.

Opis stanu ludności Żar uzupełniono o dane związane z dynamiką liczby ludności na 1 000 mieszkańców (uwzględnia ruch naturalny oraz migracje) oraz współczynnik obciążenia demograficznego. Zestawienie danych wskazuje, że miasto Żary doświadcza stosunkowo regularnych spadków liczby ludności oraz starzenia się lokalnej społeczności.

Wykres 1 Charakterystyka demograficzna

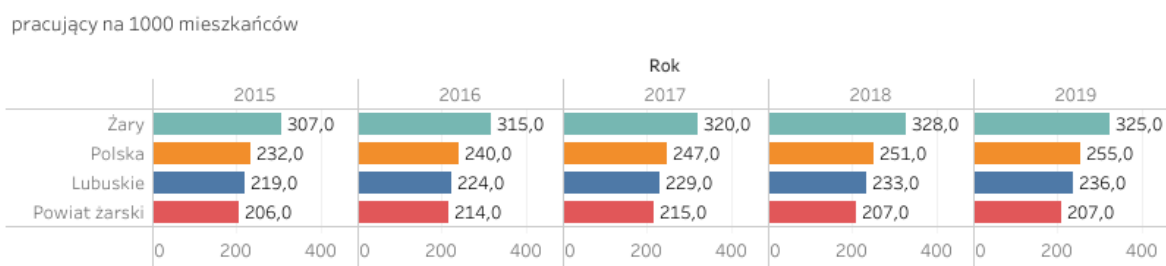
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Lokalny rynek pracy

Zjawiska obserwowane na rynku pracy w mieście Żary wpisują się w ogólnokrajową tendencję związaną ze znaczącym spadkiem liczby osób bezrobotnych. W latach 2015-2019 w Żarach liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych spadła o 50%, a liczba osób wykonujących prace społecznie użyteczne o 60%. W 2019 najliczniejszą grupę w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowiły osoby długotrwale bezrobotne (30,27%) oraz osoby do 30 roku życia (24,05%).

Pod względem liczby osób pracujących na 1 000 mieszkańców wartość wskaźnika w latach 2015-2019 wzrosła – w 2015 roku wartość ta wynosiła 307 osób, natomiast w 2019 roku 325. Co oznacza wzrost o niespełna 6%.

Wykres 2 Pracujący na 1000 mieszkańców

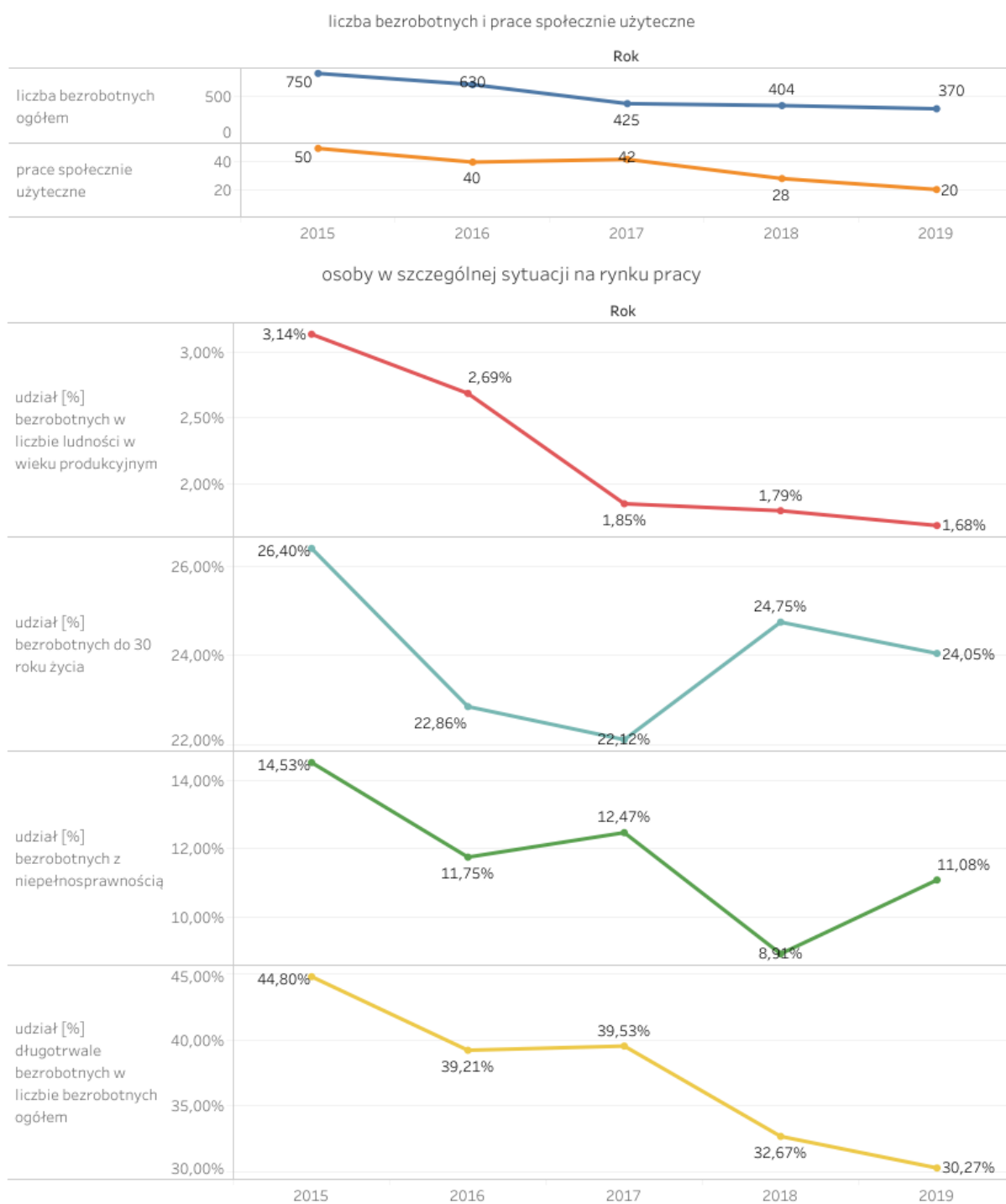
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Zgodnie z prognozami na 2020 rok do zawodów wysoce deficytowych na żarskim rynku pracy należeć będą cukiernicy, dekarze, fryzjerzy, kosmetyczki, krawcy, lekarze, pielęgniarzy i położne, spawacze, piekarze.

Do zawodów nadwyżkowych zaliczać się będą pracownicy biur podróży i organizatorzy obsługi turystycznej.

Podsumowując zebrane dane należy stwierdzić, iż sytuacja na rynku pracy w Żarach jest korzystna choć trudno przewidzieć jakie konsekwencje przyniesie utrzymujący się stan pandemii.

Wykres 3 Charakterystyka bezrobotnych z terenu gminy miejskiej Żary

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Żary

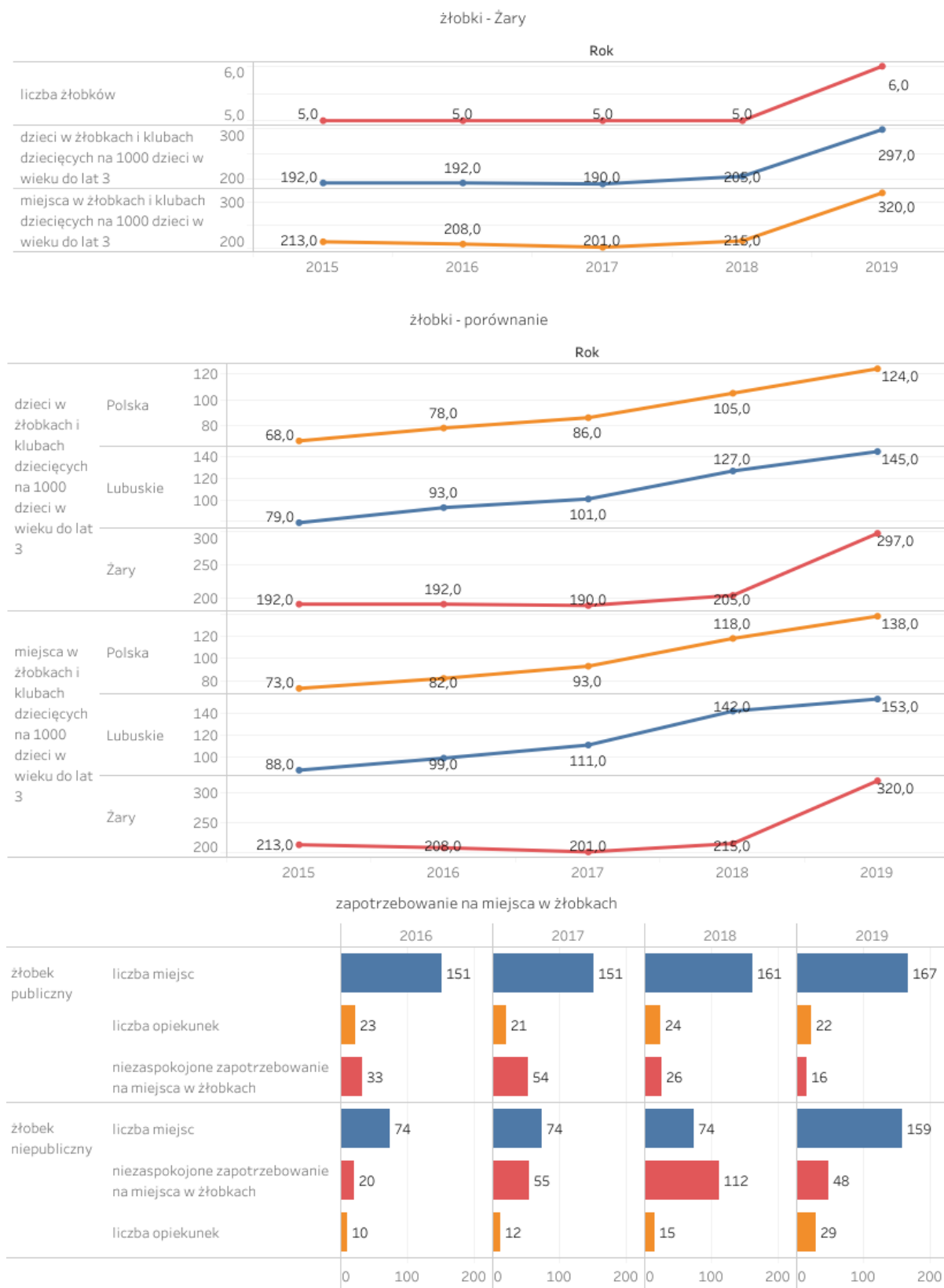
Edukacja i opieka nad dziećmi do lat 3

Żłobki

Na terenie miasta Żary funkcjonują 2 żłobki publiczne oraz 4 prywatne dysponujące łącznie 326 miejscami dla dzieci do 3 roku życia. Porównując dane dotyczące liczby dzieci w żłobkach na 1 000 mieszkańców oraz liczby miejsc dostępnych dla dzieci na 1 000 mieszkańców należy stwierdzić, że poziom zabezpieczenia opieki żłobkowej jest stosunkowo wysoki, a wartość wskaźników wojewódzkich i ogólnopolskich jest niższa niż wartości dla miasta Żary. Pomimo relatywnie wysokiej liczby miejsc w żłobkach dane przekazane przez MOPS w Żarach wskazują, iż zapotrzebowanie jest znacznie większe – w 2018 roku zaledwie 20,5% dzieci w wieku żłobkowym korzystało z tego typu opieki, a w 2019 roku brakowało łącznie 64 miejsc opieki dla dzieci do lat 3.

Należy pamiętać, że poziom zabezpieczenia opieki żłobkowej jest ściśle powiązany z rynkiem pracy, ponieważ umożliwia osobom młodym szybki powrót do aktywności zawodowej, a także w istotny sposób, wpływa na atrakcyjność osiedleńczą danej jednostki terytorialnej.

Wykres 4 Charakterystyka opieki żłobkowej

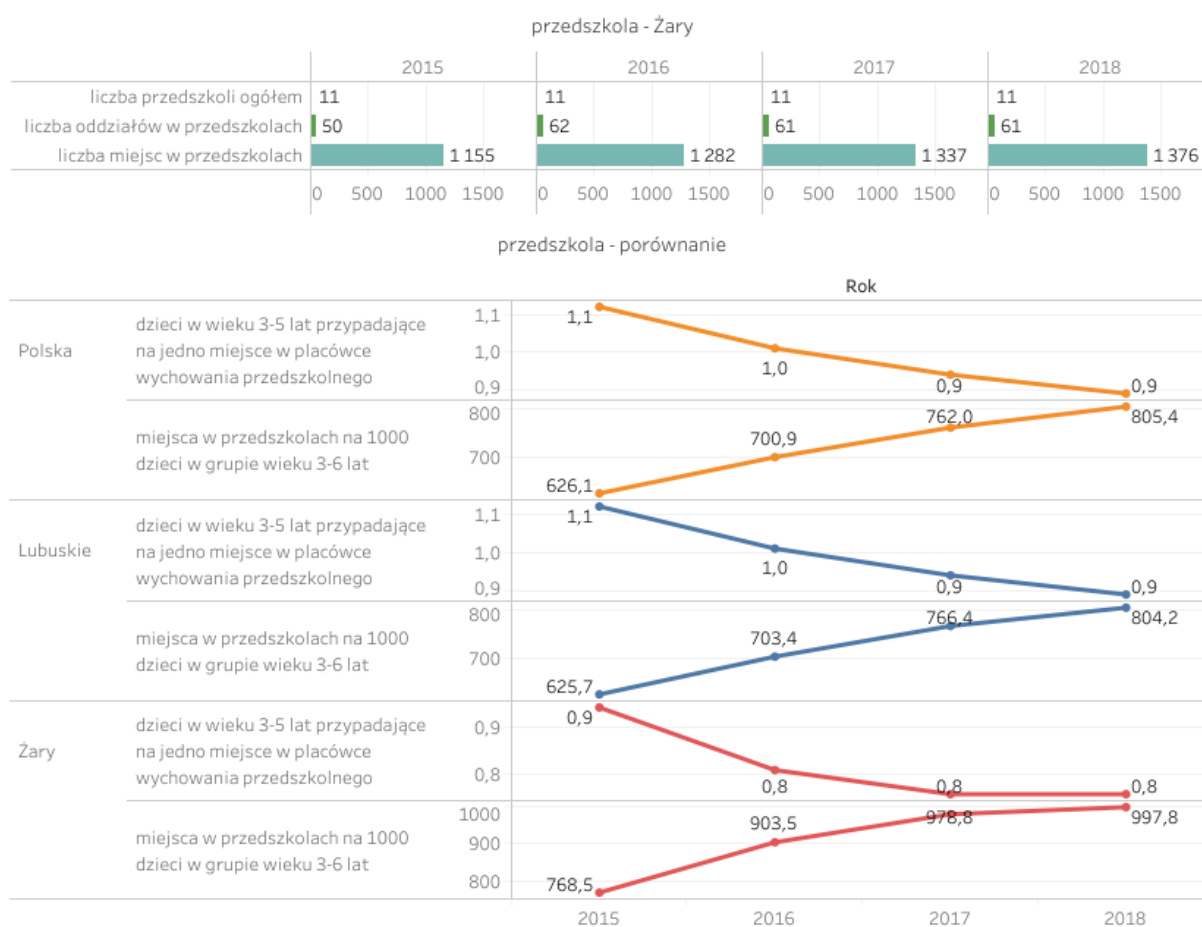

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL oraz MOPS Żary

Przedszkola

W mieście Żary zlokalizowanych jest 11 przedszkoli, które dysponują 1 376 miejscami. Największy wzrost liczby oddziałów oraz liczby miejsc w przedszkolach miał miejsce na przełomie 2015 i 2016 roku. Porównując podstawowe wskaźniki dotyczące wychowania przedszkolnego stwierdza się, że miasto Żary najlepiej zabezpiecza potrzeby mieszkańców w zakresie wychowania przedszkolnego – świadczy o tym najwyższy wskaźnik liczby miejsc w przedszkolach na 1 000 mieszkańców oraz mniejsze obciążenie oddziałów przedszkolnych (niższa liczba dzieci przypadająca na 1 miejsce).

Wykres 5 Charakterystyka systemu opieki przedszkolnej

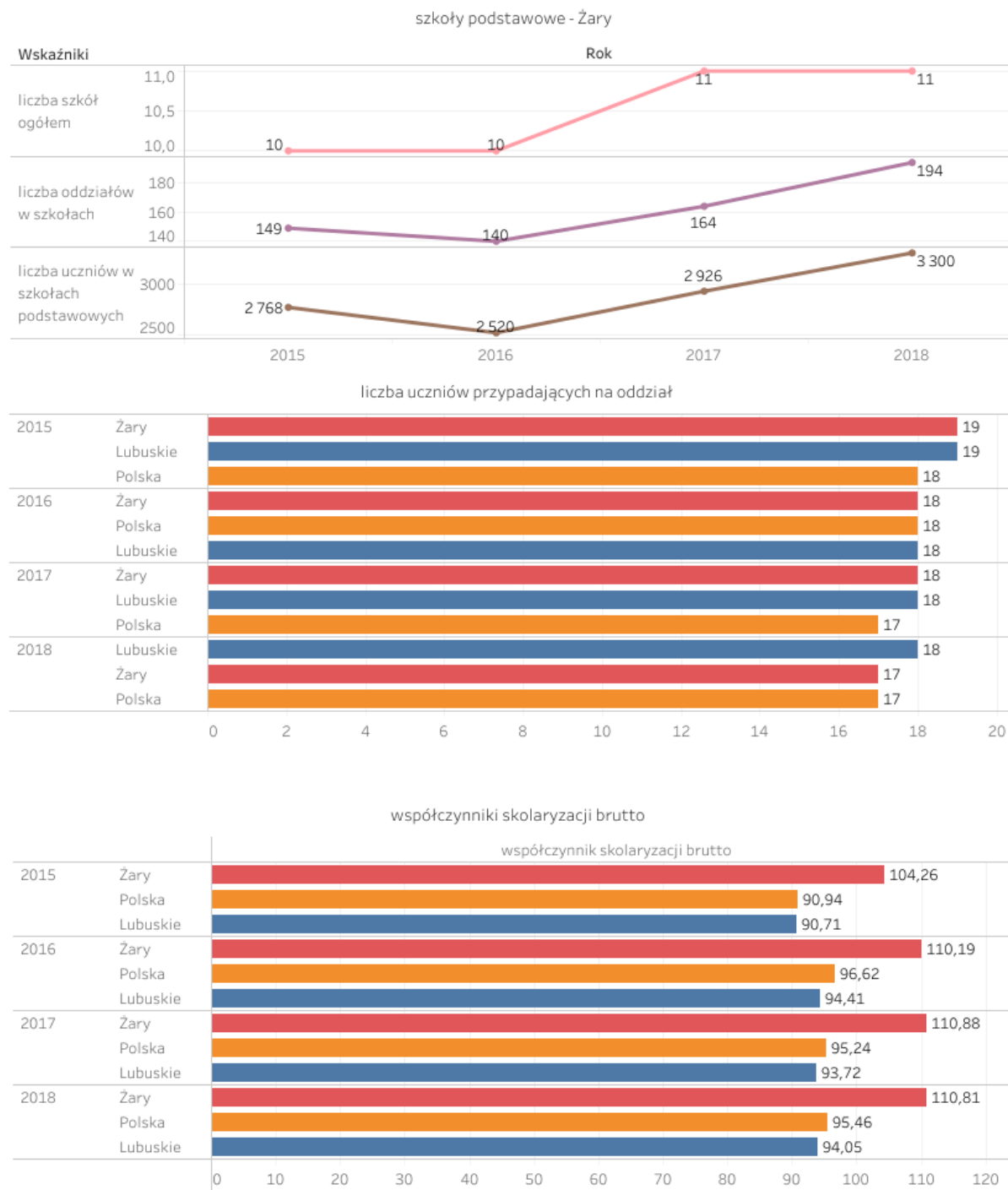
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Szkoły podstawowe

Zgodnie z danymi GUS w 2018 roku na terenie miasta Żary funkcjonowało 11 szkół podstawowych – 6 publicznych, 3 prowadzone przez organizacje społeczne i stowarzyszenia oraz 2 szkoły specjalne dla dzieci i młodzieży, dla których organem prowadzącym jest powiat żarski. Łącznie w szkołach podstawowych zlokalizowanych na terenie Żar uczy się 3 300 uczniów. Na przełomie roku 2016 i 2017 zwiększyła się liczba szkół podstawowych w związku z powstaniem nowej placówki niepublicznej – Szkoły Podstawowej w Żarach Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Zielonej Górze.

W zakresie obciążenia szkół (liczby uczniów przypadającej na oddział) zauważa się, iż wartość wskaźnika dla miasta Żary jest równa wartości ogólnopolskiej i w 2018 roku wyniosła 17 uczniów na oddział (klasę). Współczynnik skolaryzacji brutto to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Dla szkół podstawowych wyliczony jest na podstawie ilorazu liczby wszystkich uczniów i liczby ludności w wieku 7-15 lat. W Żarach współczynnik ten wynosi ponad 100% co oznacza, że nauczaniem w szkołach podstawowych objęci są wszyscy uczniowie miasta Żary, a także z poza jego terenu.

Wykres 6 Charakterystyka szkolnictwa podstawowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Opieka zdrowotna

Analiza systemu opieki zdrowotnej, a także umieralności i chorobowości szpitalnej jest jednym z kluczowych elementów w planowaniu przyszłych działań z zakresu pomocy społecznej w szczególności w kontekście słabej kondycji demograficznej oraz starzenia się społeczności lokalnej.

W tabeli poniżej przedstawiono współczynnik chorobowości szpitalnej – wyraża on liczbę osób hospitalizowanych z powodu wszystkich przyczyn lub z powodu danej jednostki chorobowej w ciągu roku w przeliczeniu na 100 000 ludności. W powiecie żarskim w 4 przypadkach wartość wskaźnika przekracza przeciętną chorobowość wojewódzką. Mieszkańcy powiatu żarskiego są częściej niż mieszkańcy województwa hospitalizowani na oddziałach:

- Chorób wewnętrznych;
- Chirurgii ogólnej;
- Kardiologii;
- Neurologii.

Tabela 1 Chorobowość szpitalna na wybranych oddziałach

	oddział chorób wewnętrznych	oddział położniczo-ginekologiczny	oddział chirurgiczny - ogólny	oddział kardiologiczny
Powiat żarski	2 471,80	1 779,45	2 557,14	1 020,63
Referencyjna wartość dla województwa lubuskiego	1 862,54	2 159,48	1 904,51	949,60

	oddział chirurgii urazowo-ortopedycznej	oddział neonatologiczny	oddział okulistyczny	oddział pediatryczny	oddział neurologiczny
Powiat żarski	242,37	514,4	650,42	751,66	596,22
Referencyjna wartość dla województwa lubuskiego	822,21	706,92	694,53	1 022,63	559,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Mapa potrzeb zdrowotnych w zakresie leczenia szpitalnego dla woj. lubuskiego 2018

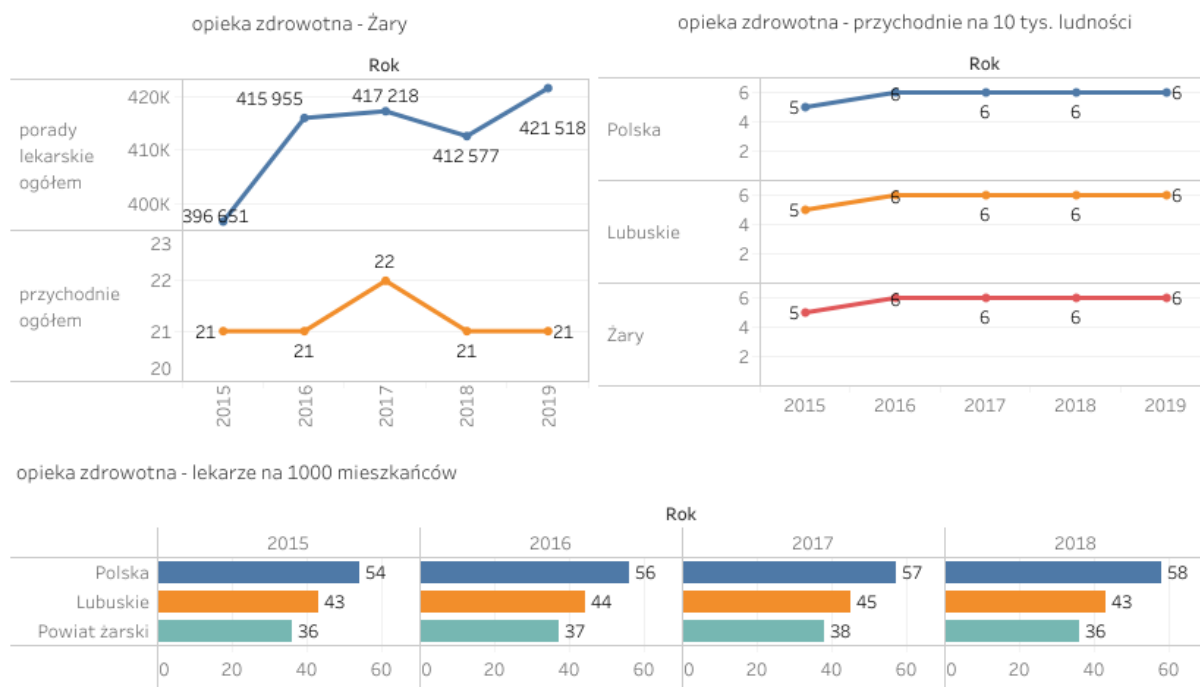
Najwięcej zgonów mieszkańców województwa lubuskiego w latach 2013-2015 spowodowanych było przez następujące grupy chorób:

- choroby kardiologiczne (5 pozycja wśród 16 województw);
- choroby onkologiczne (8 pozycja wśród 16 województw);
- choroby aorty i naczyń obwodowych z uwzględnieniem nadciśnienia tętniczego (11 pozycja wśród 16 województw).

Sytuacja powiatu żarskiego pod względem umieralności jest analogiczna do sytuacji w województwie lubuskim – najwyższy współczynnik umieralności związany jest z chorobami kardiologicznymi, onkologicznymi oraz chorobami aorty i naczyń obwodowych.

W Żarach w 2019 roku funkcjonowało 21 przychodni, w których udzielono łącznie 421 518 porad lekarskich. Porównując rok 2019 do 2015 roku odnotowano, zatem wzrost udzielonych porad lekarskich o 6,2%. Uwagę zwraca również niższa liczba lekarzy pracujących w powiecie żarskim na 1 000 mieszkańców. Wskaźnik ten jest znacznie niższy niż ogólnopolski i wojewódzki.

Wykres 7 Opieka zdrowotna

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Bezpieczeństwo publiczne

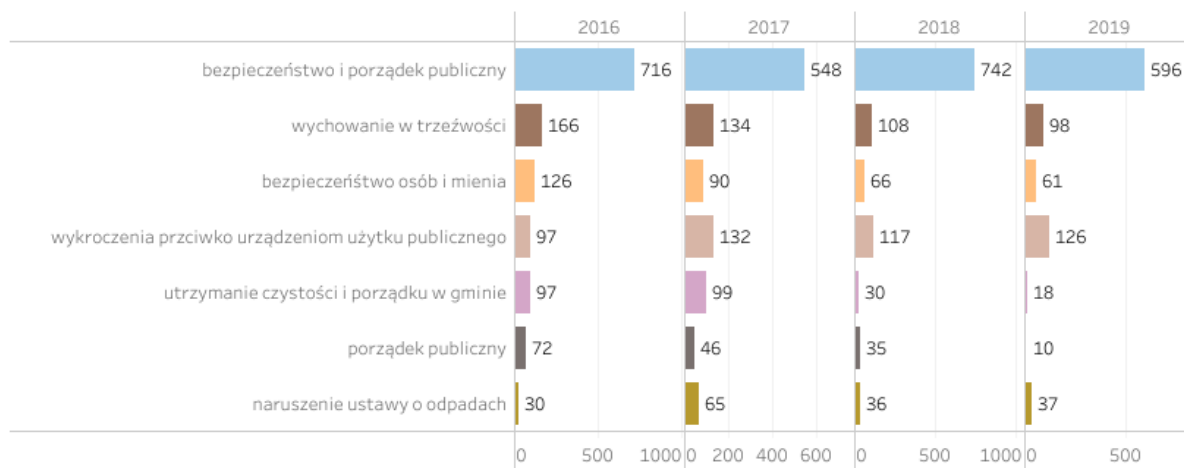
Analiza liczby interwencji Straży Miejskiej w latach 2016-2019 wskazuje na spadek występowania czynów zabronionych i wykroczeń na terenie miasta Żary. W niektórych kategoriach spadek ten sięgnął nawet 80% (czyny związane z naruszeniem ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie). W przypadku dwóch kategorii – wykroczenia przeciwko urządzeniom użytku publicznego oraz naruszenia ustawy o odpadach odnotowano wzrost czynów zabronionych, odpowiednio o 30% oraz 23%.

W zakresie działań policji zauważa się wzrost liczby popełnianych czynów zabronionych, który w badanym czasokresie wyniósł blisko 40%. Do najczęściej popełnianych przestępstw należy zaliczyć oszustwa, kradzieże oraz kradzieże z włamaniem. Przedstawione na wykresie dane wydają się być niepokojące, w szczególności w kontekście starzejącej się populacji miasta Żary ponieważ to osoby starsze często padają ofiarami tego typu czynów.

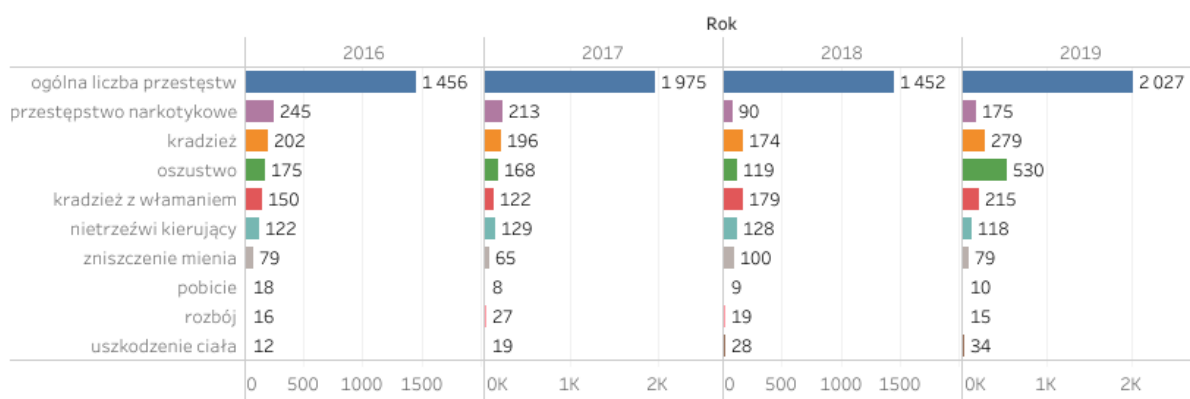
MOPS we współpracy z policją, szkołami, pedagogami w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy monitoruje i przeciwdziała zjawiskom przemocy w Żarach. W latach 2015-2019 liczba wpływających wniosków o wszczęcie procedury zdecydowanie spadła, zwiększyła się natomiast liczba rodzin, wobec których umorzono procedurę, co należy uznać za dobry prognostyk na przyszłość.

Wykres 8 Interwencje straży miejskiej, policji oraz procedura „Niebieska Karta”

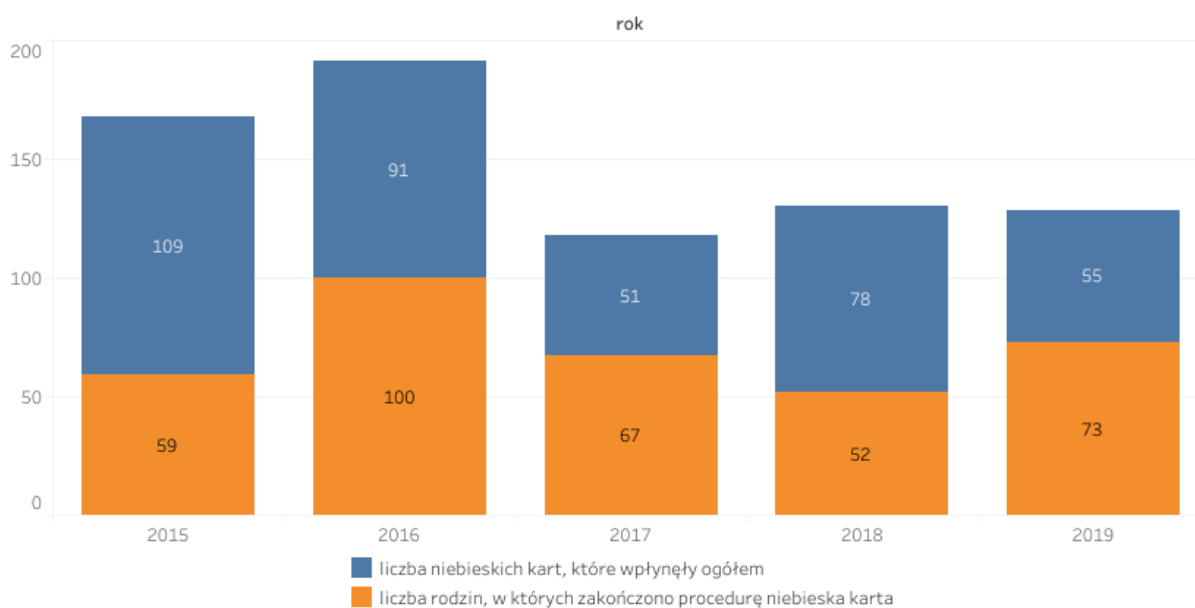
interwencje straży miejskiej

interwencje policji

procedura „Niebieska Karta”

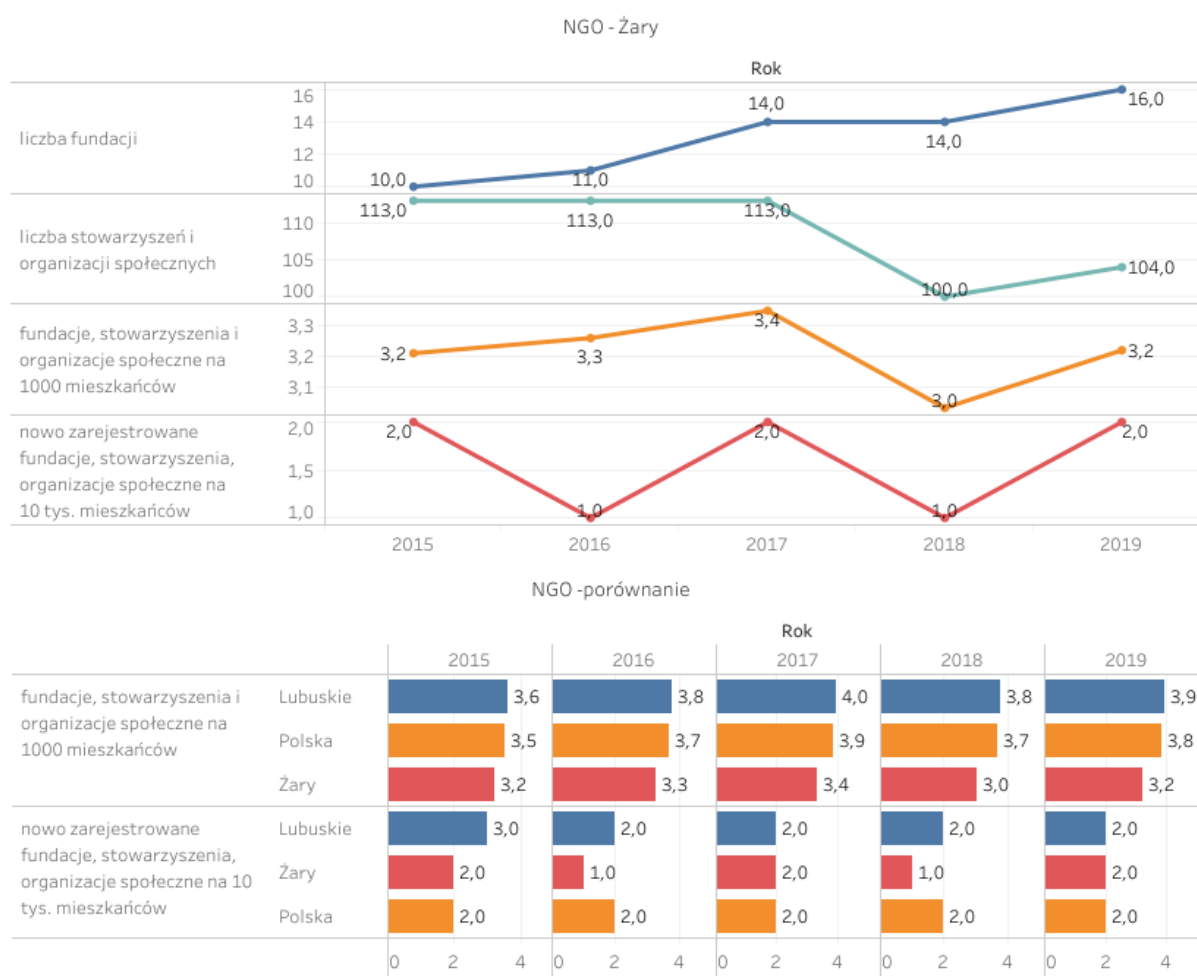

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Żary i KPP w Żarach

Organizacje III sektora

Liczba działających na terenie gminy organizacji pozarządowych (NGO) jest wskaźnikiem aktywności danej społeczności. W gminie miejskiej Żary, podobnie jak w całej Polsce najczęściej spotykaną formą organizacji pozarządowej jest stowarzyszenie. Organizacje pozarządowe są ważnym elementem wpływającym na rozwój lokalny. Związane jest to z pełnieniem przez nie funkcji integracyjnej w społecznościach lokalnych, czyli udziale w procesie budowania więzi społecznych, zbliżania jednostek i społeczności lokalnych, kontroli władz i rozwiązywania lokalnych problemów. W latach 2015-2019 liczba fundacji na terenie Żar wzrastała, natomiast liczba stowarzyszeń w badanym czasookresie spadła (- 9 podmiotów). Wartość wskaźnika liczby fundacji i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców jest niższa od wartości ogólnopolskiej o 0,6 a od wojewódzkiej o 0,7. W zakresie nowo rejestrowanych podmiotów sytuacja miasta Żary jest przeciętna, a wartość wskaźnika jest równa wartości ogólnopolskiej i wojewódzkiej.

Wykres 9 Liczba fundacji i organizacji społecznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Ważnym elementem wspomagającym działania MOPS na rzecz włączenia społecznego są przedsiębiorstwa społeczne. To podmioty, które prowadzą działalność gospodarczą i ze względu na swój społeczny charakter zatrudniają co najmniej 50%:

- osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, z wyłączeniem osób niepełnoletnich, lub
- osób bezrobotnych, lub
- absolwentów CIS i KIS, w rozumieniu art. 2 pkt 1a i 1b ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, lub
- osób ubogich pracujących, lub
- osób opuszczających młodzieżowe ośrodki wychowawcze i młodzieżowe ośrodki socjoterapii, lub
- osób opuszczających zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich;

a także zatrudniają co najmniej 30% osób o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności.

Na terenie powiatu żarskiego funkcjonują 3 przedsiębiorstwa społeczne, przy czym na terenie miasta Żary jedno, które uzyskało akredytację Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej. W tabeli poniżej przedstawiono krótką charakterystykę podmiotów.

Tabela 2 Przedsiębiorstwa społeczne na terenie powiatu żarskiego

Nazwa	Miejscowość	Forma prawna	Branża
Fundacja Perspektywa	Żary	fundacja	Gastronomia
Fundacja Pięknolesie	Sieniawa Żarska	fundacja	Edukacja i Kultura
Spółdzielnia Socjalna "MEDIA PRINT"	Jeziory Wysokie	spółdzielnia socjalna	Usługi Dla Firm, Organizacji i Administracji Publicznej

Źródło: <http://www.bazaps.ekonomiaspoleczna.gov.pl/powiat-15-310-zarski.html>

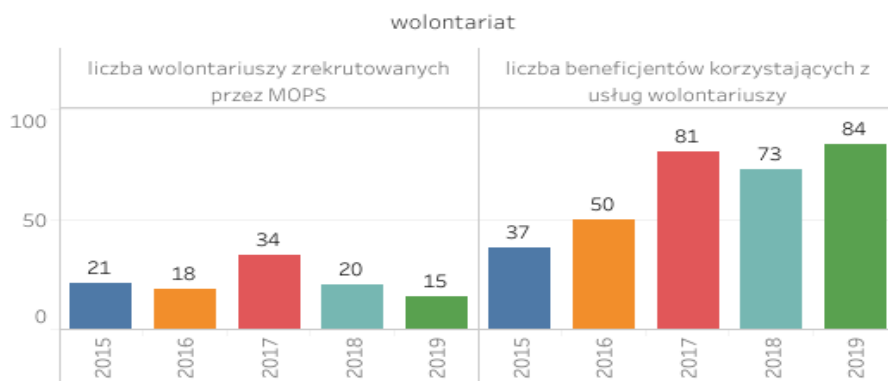
Co więcej, MOPS aktywnie współpracuje z podmiotami III sektora, realizując wspólne przedsięwzięcia współfinansowane ze środków Unii Europejskiej. W latach 2015-2020 była to między innymi organizacja bezpłatnych konsultacji ze specjalistami ds. prowadzenia działalności gospodarczej, trenerami rozwoju, radcami prawnymi, działania mające na celu integrację społeczną, zawodową i aktywizację lokalnej społeczności. Podmiotami zaangażowanymi we współpracę były między innymi:

- Fundacja Przedsiębiorczość,
- Fundacja „Pogodna Jesień Seniora”,
- Fundacja Centrum Rozwoju Społeczno-Edukacyjno-Gospodarczego.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach jest organizatorem specjalistycznego wolontariatu pomocy społecznej i wspierania rodzin. Z usług zrekrutowanych wolontariuszy korzystają osoby dorosłe i starsze z różnymi rodzajami niepełnosprawności oraz dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo. Jak wskazują przytoczone poniżej dane, liczba zrekrutowanych wolontariuszy podlegała

wahaniom natomiast liczba beneficjentów regularnie wzrastała w badanym czasookresie. Świadczy to o rosnącym zapotrzebowaniu na tego typu usługi.

Wykres 10 Organizacja wolontariatu - MOPS

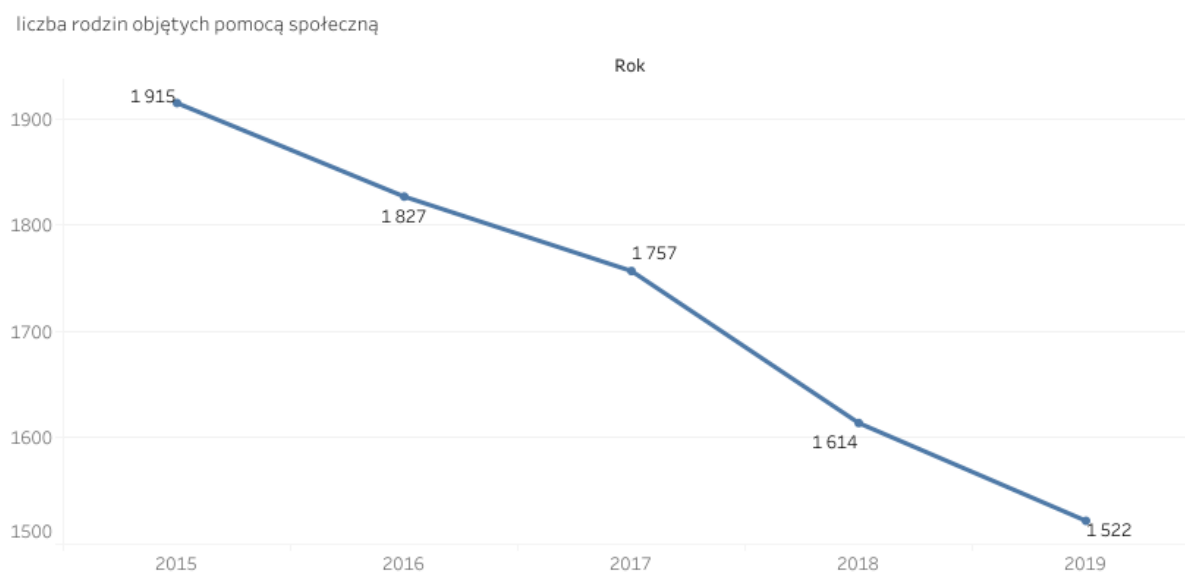

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Żarach

Pomoc społeczna

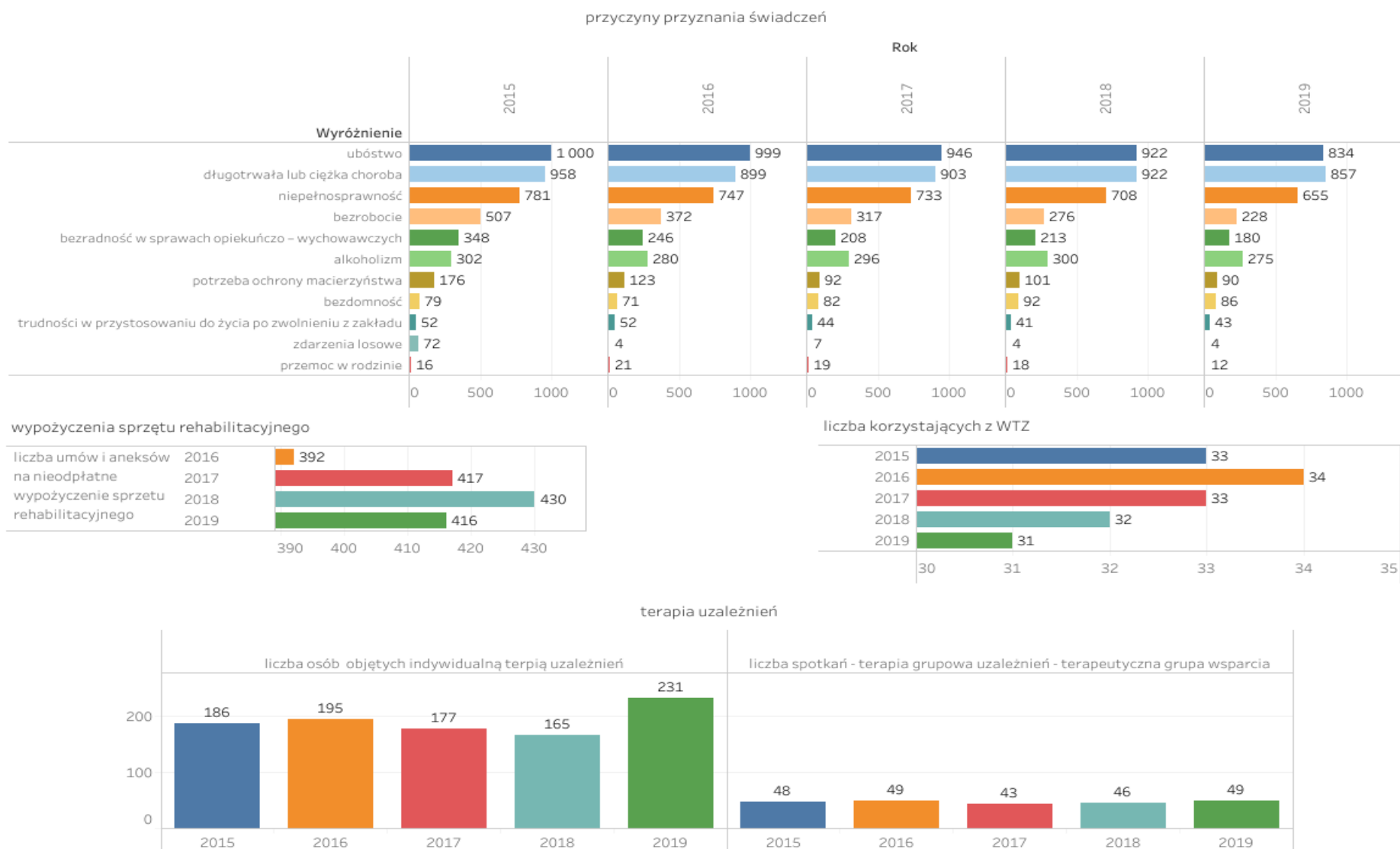
Na diagramach poniżej przedstawiono najważniejsze zmienne opisujące działania pomocy społecznej na terenie miasta Żary. W badanym czasookresie do najczęstszych przyczyn przyznania świadczeń pomocy społecznej przez 4 lata należało ubóstwo. Zmianę odnotowuje się 2019 roku, kiedy to główną przyczyną przyznania wsparcia stała się długotrwała lub ciężka choroba. Należy także zauważyć, że zasadniczo liczba gospodarstw, którym przyznano świadczenia z roku na rok maleje. Jedyną kategorią, w której odnotowano wzrost (8,8%) względem roku 2015 jest bezdomność. Co więcej, liczba rodzin objętych wsparciem MOPS na terenie miasta Żary regularnie spada. Porównując rok 2019 i 2015 spadek ten wyniósł -20,5%.

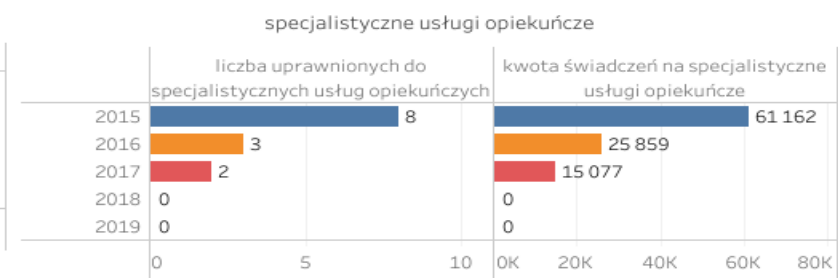
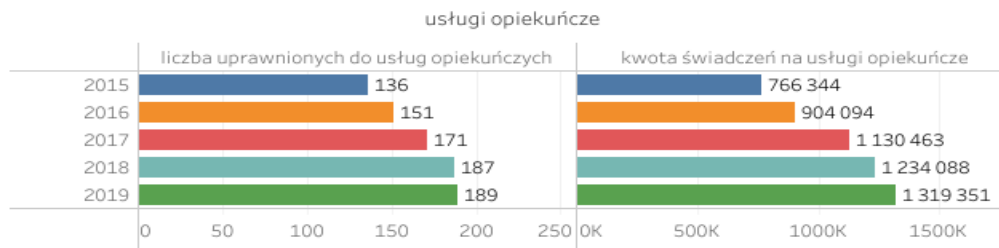
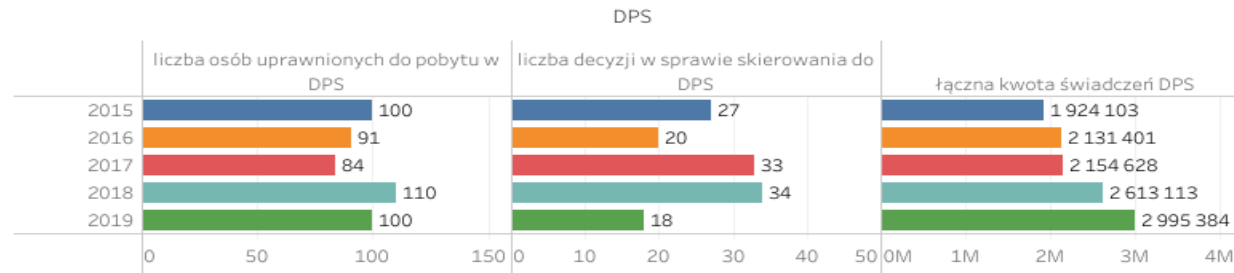
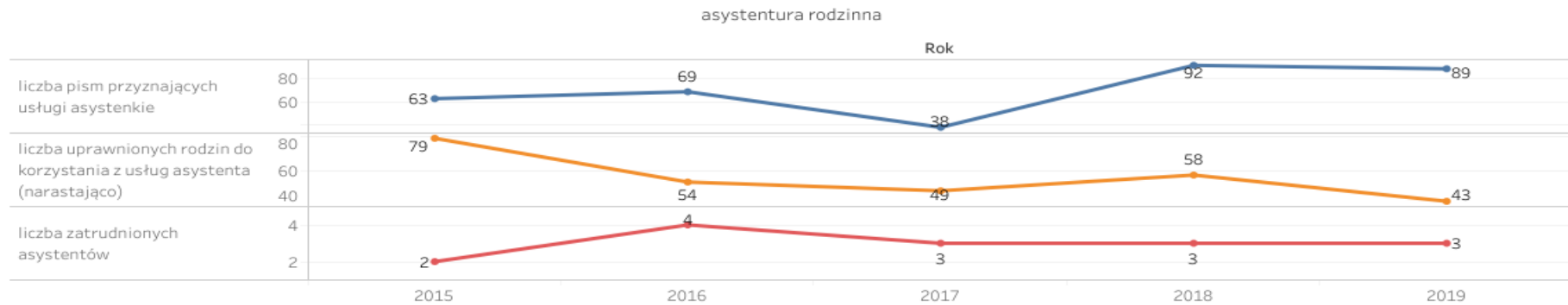
Wykres 11 Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w Żarach 2015-2019

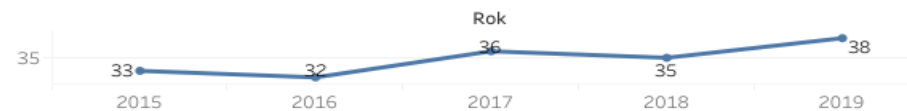
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wykres 12 Pomoc społeczna – wybrane zagadnienia

osoby starsze i niepełnosprawne korzystające z Dziennego Domu Wsparcia oraz Dziennego Domu "Senior +"

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Żarach

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach udziela szeregu świadczeń osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jednym z działań podejmowanych na rzecz wspierania rodzin z trudnościami jest przyznanie pomocy asystenta rodziny. Działania asystenta reguluje ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Asystentem może zostać osoba, która posiada wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie lub praca socjalna, ale także osoba z wykształceniem wyższym lub średnim dowolnego kierunku o ile przejdzie odpowiednie kursy kwalifikacyjne. Głównym obszarem działania asystenta jest wspieranie rodziny w rozwiązywaniu problemów socjalnych, wychowawczych i związanych z zatrudnieniem. Na terenie miasta Żary w 2019 roku działało 3 asystentów rodziny, którzy obsługiwali 89 rodzin. Analizując okres od 2015-2019 zauważa się stopniowy wzrost popytu na usługi asystenckie.

Co więcej na podstawie Uchwały Nr XLII/81/14 Rady Miejskiej w Żarach z dnia 6 listopada 2014 r. w sprawie wprowadzenia gminnego programu dla rodzin wielodzietnych ustanowiono program pn: „Żary Miasto Przyjazne Rodzinie”, który realizowany jest bezterminowo. Program adresowany jest do dużych rodzin zamieszkałych na terenie miasta Żary i uprawnia rodziny objęte programem do korzystania ze stałych, tymczasowych świątecznych lub okazjonalnych ulg i zwolnień oferowanych przez różne podmioty funkcjonujące na terenie miasta Żary (sklepy, instytucje kultury, miejskie instytucje sportowe inne jednostki organizacyjne i osoby prawne podległe Gminie). Od 2014 roku programem objęto 347 rodzin z czego w 2019 roku 27. Rodzinom przysługują dopłaty do wody i ścieków, 50% zniżki w żłobkach czy 50% zniżki w opłatach za wstęp na basen. Zgodnie ze wskazaną Uchwałą Nr XLII/81/14 Rady Miejskiej w Żarach z dnia 6 listopada 2014 Program będzie kontynuowany w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żary o statusie miejskim na lata 2021-2030.

W zakresie wspierania osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych i osób starszych poddano analizie następujące wskaźniki:

- Liczba wypożyczeń sprzętu rehabilitacyjnego;
- Liczba osób korzystających z WTZ;
- Liczba udzielonych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych;
- Liczba skierowań i kwota świadczeń przeznaczonych na pobyt w DPS.

Jedną z inicjatyw MOPS w Żarach wspierających osoby niepełnosprawne jest prowadzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego. Analizując popyt na tę usługę stwierdza się niewielki wzrost zainteresowania tą formą pomocy – porównując rok 2019 do roku 2015 wyniósł on 6%.

Liczba osób uczestnicząca w WTZ w badanym czasookresie podlegała nieznacznym wahaniom – najwięcej osób korzystało z WTZ w 2016 roku (34 osoby) najmniej natomiast w 2019 (31). Należy także pamiętać, że Rada Programowa Warsztatu nie rzadziej niż co 3 lata dokonuje kompleksowej oceny

realizacji indywidualnego programu rehabilitacji uczestnika i podejmuje decyzję dotyczącą m.in. możliwości kontynuacji rehabilitacji społecznej i zawodowej uczestnika w WTZ. W związku z powyższym z uwagi na osiągnięte postępy w usamodzielnieniu, okresowy brak możliwości podjęcia zatrudnienia, czy brak możliwości skierowania osoby niepełnosprawnej do stosownego ośrodka wsparcia, zmiany miejsca zamieszkania, czy postępującą chorobę, liczba osób korzystających z Warsztatu w ciągu roku może podlegać zmianom.

Ze względu na postępujące starzenie się społeczności lokalnej oraz możliwy wzrost liczby osób starszych w przyszłości na terenie Żar warto poddać analizie liczbę usług opiekuńczych, świadczonych na rzecz osób niesamodzielnich. Usługi opiekuńcze przysługują osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Na przedstawionych wykresach uwagę zwraca znaczny przyrost osób korzystających z usług opiekuńczych (wzrost o 36% względem roku 2015), a kwota świadczeń wzrosła o 72%. Wsparcie osobom starszym oraz niepełnosprawnym zapewniane jest także w Dziennym Domu Wsparcia i Dziennym Domu Senior+. W 2019 z usług tych placówek korzystało łącznie 38 osób, a w całym badanym okresie (2015-2019) liczba klientów wzrosła o 15%.

Podobnie w zakresie liczby osób uprawnionych do pobytu w DPS, w badanym czasookresie podlegała ona nieznacznym zmianom. Istotnie natomiast wzrosła kwota przeznaczona na pobyt osób w DPS, która w 2019 roku wyniosła blisko 3 mln złotych – przepisy określają kolejność, w jakiej ponoszą opłaty poszczególne osoby. Po pierwsze, obowiązek taki ma mieszkaniec domu. Jeżeli nie ponosi on pełnej odpłatności, to za pobyt w DPS opłaty uiszczają małżonek, zstępni (dzieci, wnuki) przed wstępnymi (np. rodzicami). Ostatnia w kolejności jest gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej.

Działania MOPS w zakresie profilaktyki uzależnień i niesienia pomocy osobom uzależnionym były realizowane w wielu różnych formach. Specjaliści terapii uzależnień prowadzili spotkania terapeutyczne, terapię grupową i indywidualną, uczestniczyli w posiedzeniach Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego. Co więcej prowadzili zajęcia profilaktyczno-edukacyjne w Świetlicy Środowiskowej „Piątka” oraz Warsztatu Terapii Zajęciowej. Analizując dynamikę liczby osób objętych indywidualną terapią uzależnień zauważa się wzrost uczestników, który wyniósł 24% porównując rok 2019 do roku 2015. W przypadku liczby spotkań terapii grupowej pozostała ona na stabilnym poziomie, średnio 47 spotkań rocznie.

Zabezpieczenie potrzeb osób bezdomnych odbywa się wielotorowo – do podstawowych sposobów wsparcia należy kierowanie do noclegowni zlokalizowanej przy ul. Bohaterów Getta 9, gdzie osoby bezdomne przebywające na terenie miasta Żary mogą skorzystać z sanitariatów, noclegów, otrzymać

gorącą herbatę i suchy prowiant a także skorzystać z poradnictwa dotyczącego wychodzenia z bezdomności. Ponadto MOPS w 2020 roku prowadził 3 mieszkania readaptacyjne, w których osoby bezdomne mogą znaleźć schronienie na dłuższy okres czasu.

Sfera infrastrukturalna

Na mapie poniżej przedstawiono elementy infrastruktury, którymi dysponuje MOPS w Żarach.

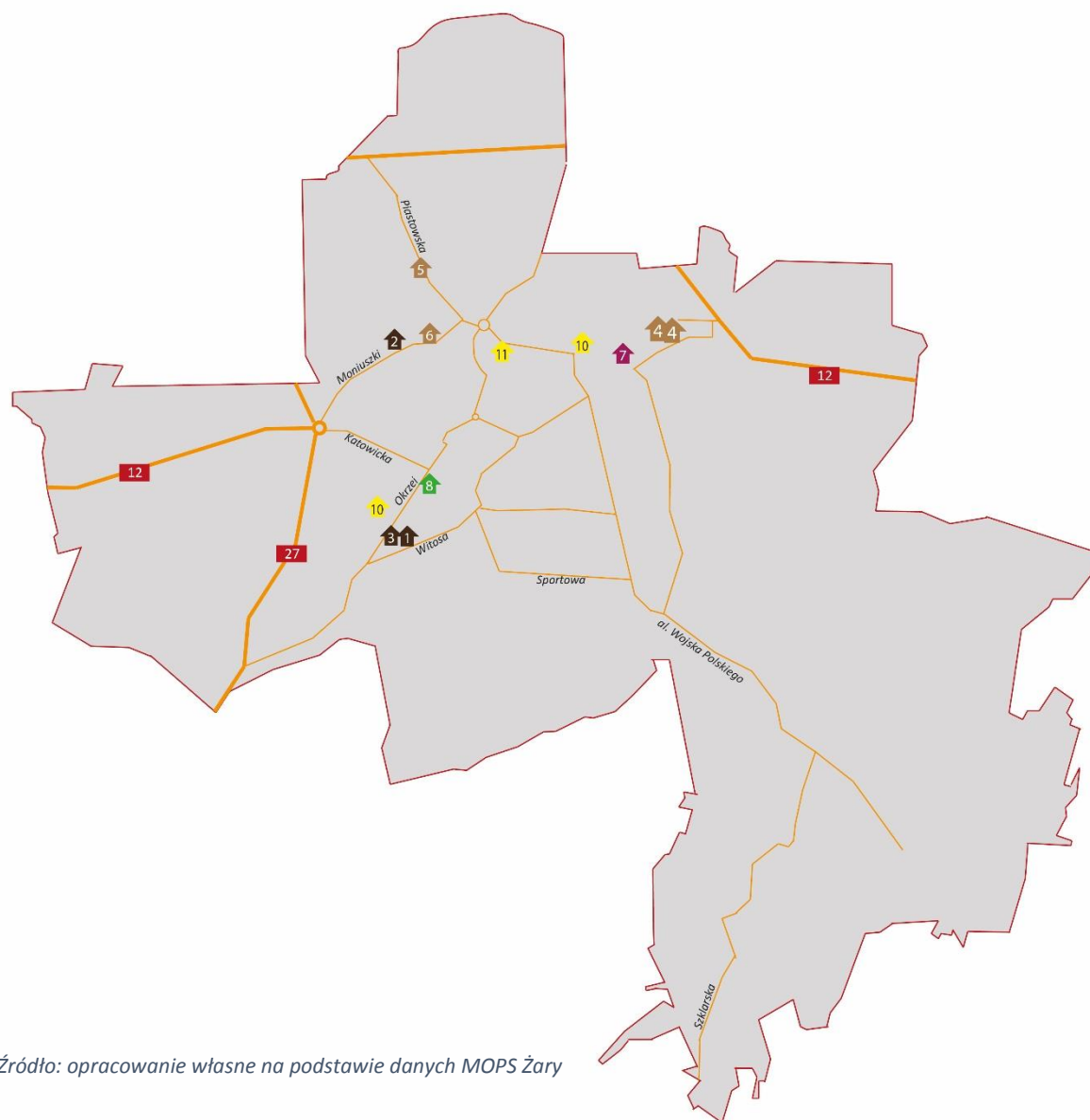
Tabela 3 Infrastruktura pomocy społecznej – Żary 2020

mieszkanie readaptacyjne ²	ul. Powst. Wlkp.17/2
mieszkanie readaptacyjne	ul. Szkolna 5/11
mieszkanie readaptacyjne	ul. Moniuszki 32/2
mieszkanie readaptacyjne	ul. Szkolna 5/8
mieszkanie chronione	ul. Piastowska 6/1
mieszkanie chronione	ul. Moniuszki 21/1
mieszkanie chronione – Środowiskowy Dom Samopomocy	ul. Żagańska 35/1
mieszkanie chronione – Środowiskowy Dom Samopomocy	ul. Żagańska 20/1
Warsztat Terapii Zajęciowej	ul. Boh. Getta 19
Świetlica Środowiskowa „Piątka”	ul. Okrzei 35
Dzienny Dom Wsparcia/ Dom Dzienny „Senior +”	ul. Parkowa 8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Żarach

² Mieszkanie funkcjonowało do roku 2019 włącznie.

Grafika Lokalizacja infrastruktury wsparcia – miasto Żary

- 1 ↑ Mieszkanie readaptacyjne, ul. Szkolna 5/11
- 2 ↑ Mieszkanie readaptacyjne, ul. Moniuszki 32/2
- 3 ↑ Mieszkanie readaptacyjne, ul. Szkolna 5/8
- 4 4 ↑ Mieszkania chronione (dwa), ul. Boh. Getta 19
- 5 ↑ Mieszkanie chronione, ul. Piastowska 6/1
- 6 ↑ Mieszkanie chronione, ul. Moniuszki 21/1
- 7 ↑ Warsztat Terapii Zajęciowej, ul. Boh. Getta 19
- 8 ↑ Świetlica Środowiskowa *Piątka*, ul. Okrzei 35
- 9 ↑ Rejon Pracy Socjalnej ul. Okrzei 70a
- 10 ↑ Rejon Pracy Socjalnej ul. Domańskiego 1 (siedziba główna)
- 11 ↑ Dzienny Dom Wsparcia /Dzienny Dom „Senior+”, ul. Parkowa 8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS Żary

Mieszkania chronione, readaptacyjne i lokale socjalne

Na diagramach poniżej przedstawiono wykorzystanie mieszkań chronionych i readaptacyjnych, a także liczbę lokali socjalnych na 1 000 mieszkańców.

Mieszkania readaptacyjne przeznaczone są do korzystania przez osoby dotknięte problemem uzależnień i bezdomności w szczególności dla osób, które odbyły leczenie odwykowe. Co do zasady pobyt w mieszkaniu jest bezpłatny³ przy czym mieszkańcy zobowiązani są do regulowania opłat za media. Ponadto mieszkanie objęte jest nadzorem pracowników socjalnych, a mieszkańcy opieką socjalno-terapeutyczną. Pracownicy MOPS motywują mieszkańców do utrzymania abstynencji, złożenia wniosku o lokal socjalny lub komunalny, do samodzielnego wykonywania drobnych napraw, utrzymywania porządku. W całym badanym czasookresie przeciętna liczba mieszkańców wyniosła 5 osób. Drobne naprawy i remonty były w głównej mierze przeprowadzone przez pracowników MOPS w Żarach, przy czym w 2019 roku lokal przy ulicy Moniuszki 32 przeszedł profesjonalny, całościowy remont.

Mieszkania chronione przysługują osobom, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki. Miasto Żary dysponuje dwoma mieszkaniami chronionymi, z których jedno zostało przeznaczone dla mężczyzn w podeszłym wieku drugie natomiast dla mężczyzn z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym i umiarkowanym. Mieszkańcy wspierani są przez opiekuna mieszkania, specjalistów terapii uzależnień oraz psychologa. Ponadto klientom świadczone są usługi opiekuńcze przez siostrę PCK, która pomaga mieszkańcom w utrzymywaniu porządku oraz w przygotowaniu posiłku.

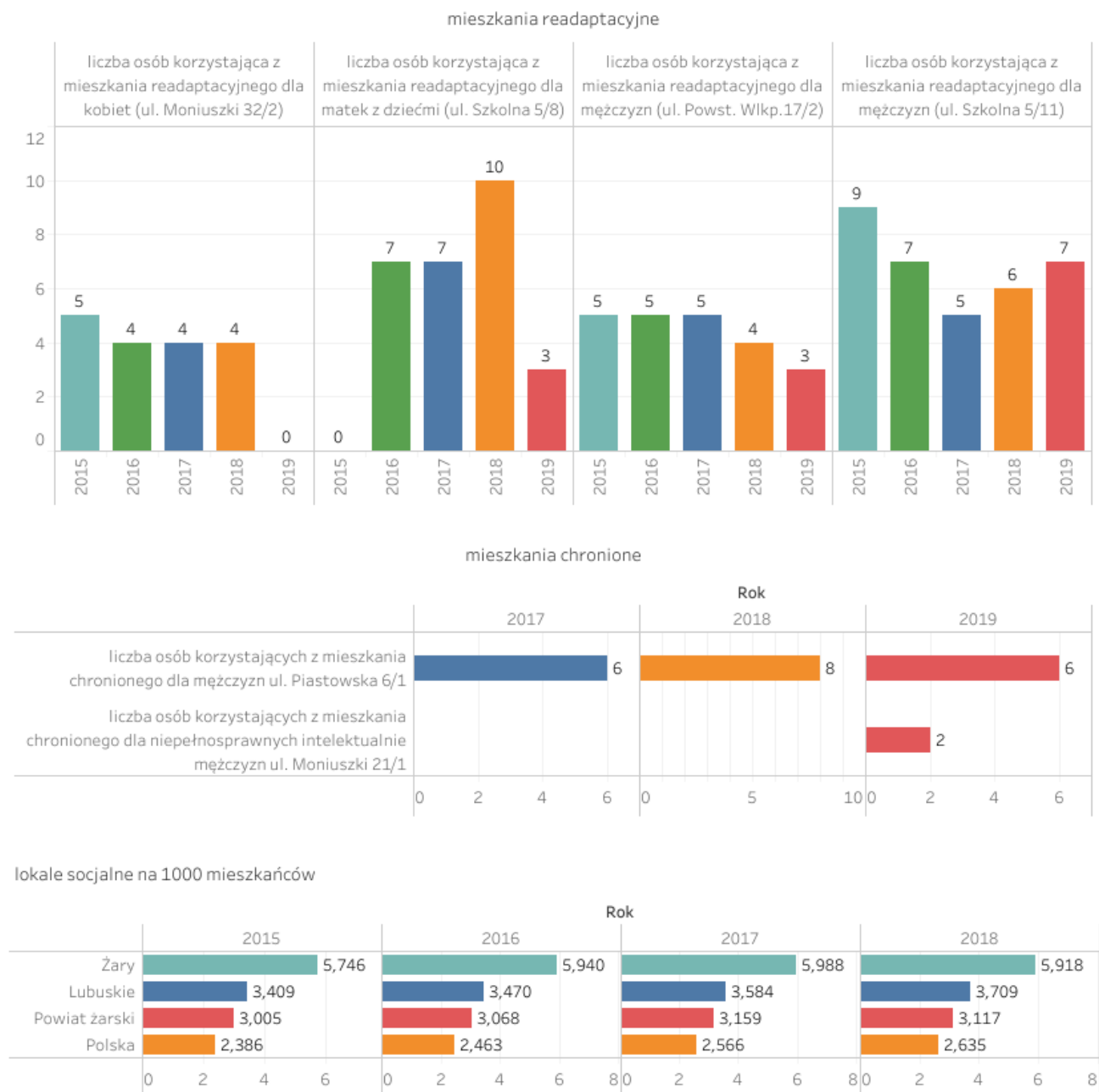
Na terenie miasta Żary funkcjonuje także Środowiskowy Dom Samopomocy, w którym utworzono 2 mieszkania chronione przeznaczone dla 3 kobiet oraz 3 mężczyzn. Mieszkania są finansowane ze środków Gminy Żary o statusie miejskim (50%) oraz Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego (50%). Uczestnikami Domu są osoby przewlekle psychicznie chore oraz osoby z niepełnosprawnością intelektualną. Zajęcia dla uczestników odbywają się 5 dni w tygodniu po 8 godzin dziennie.

W 2018 roku miasto Żary dysponowało 223 lokalami socjalnymi. Lokal socjalny przysługuje osobom w trudnej sytuacji mieszkaniowej oraz spełniającym określone kryterium dochodowe – 175 % najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym lub 125 % najniższej emerytury w przeliczeniu

³ Pobyt w mieszkaniu jest bezpłatny dla osób poniżej kryterium dochodowego w przeciwnym razie mieszkańiec ponosi odpłatność w wysokości średniego kosztu utrzymania mieszkania na jednego mieszkańca, wyliczonego z poprzedniego roku.

na osobę w gospodarstwie wieloosobowym. Analizując dostępność lokali socjalnych na terenie miasta Żary należy stwierdzić, że ich liczba w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest zdecydowanie wyższa niż w pozostałych, porównywanych jednostkach terytorialnych.

Wykres 13 Wykorzystanie mieszkań readaptacyjnych, chronionych oraz liczba lokali socjalnych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Żarach i GUS BDL

Infrastruktura pomocy społecznej

Poza infrastrukturą mieszkaniową MOPS w Żarach dysponuje następującymi obiektami:

- Siedziba główna, Rejon Pracy Socjalnej przy ul. Domańskiego 1,
- Przyszła siedziba główna przy ul. Parkowej 8,
- Rejon Pracy Socjalnej przy ul. Okrzei 70a,
- Siedziba Warsztatu Terapii Zajęciowej przy ul. Boh. Getta 19,
- Świetlica Środowiskowa „Piątka” przy ul. Okrzei 35.
- Dzienny Dom „Senior +”/Dzienny Dom Wsparcia, ul. Parkowa 8

W tabeli poniżej przedstawiono prace remontowe wykonane w poszczególnych nieruchomościach od 2015 roku.

Tabela 4 Wykonane remonty i potrzeby inwestycyjne – infrastruktura MOPS

Nieruchomość	Wykonane remonty
Siedziba główna, Rejon Pracy Socjalnej przy ul. Domańskiego 1,	zainstalowano klimatyzatory w 4 pomieszczeniach budynku MOPS (2016 rok) remont-modernizacja toalet w budynku MOPS (2015 rok) wymiana podłóg na korytarzach i schodach w budynku MOPS (2015 rok)
Rejon Pracy Socjalnej przy ul. Okrzei 70a,	przebudowa zjazdu do budynku MOPS (2017 rok) wykonanie nowej obróbki komina papą termozgrzewalną oraz montaż opaski przykominkowej na dachu w budynku MOPS (rok 2016)
Siedziba Warsztatu Terapii Zajęciowej przy ul. Boh. Getta 19,	remont cokołu i tarasu w budynku MOPS po stronie Środowiskowego Domu Samopomocy (2018 rok) remont cokołu i tarasu w budynku MOPS (rok 2017) wykonanie izolacji przeciwwilgociowej w budynku MOPS (2017 rok) przebudowa Pracowni Gospodarstwa Domowego i wydzielenie Sali Rehabilitacyjnej na WTZ, (2016 rok) remont oświetlenia w części ŚDS budynku MOPS (2016 rok) częściowy remont piwnicy i częściowy remont ogrodzenia w budynku MOPS (2016 rok) wymiana podłóg w 2 pomieszczeniach (2015 rok)
Noclegownia ul. Bohaterów Getta 9	Ocieplenie ściany zewnętrznej budynku Noclegowni (2019 rok) usunięcie usterki na dachu Noclegowni MOPS w Żarach (2017 rok) remont klatki schodowej i wykonanie izolacji przeciw wilgociowej zachodniej ściany budynku (2016 rok) modernizacja monitoringu wizyjnego (2016 rok) remont sypialni w Noclegowni, remont łazienki w Noclegowni (2015 rok)
Przyszła siedziba główna przy ul. Parkowej 8,	Usunięto usterki na dachu sali gimnastycznej MOPS Żary przy ul. Parkowej 8 (2019 rok) Wykonanie robót budowlanych i montażowych: Dziennego Domu Wsparcia, budowy szybu windy oraz dostawa i montaż windy (2019 r.).

Nieruchomość	Wykonane remonty
	Wykonanie otoczenia windy, WC dla niepełnosprawnych, podjazdów dla niepełnosprawnych (wewnętrznych i zewnętrznych, wykonanie przebudowy i remontu stołówki wraz zapleczem dla klientów MOPS w Żarach, wykonanie utwardzenia terenu oraz wykonanie prac remontowych łącznika przy windzie na parterze (2020r.).
Mieszkanie chronione przy ul. Moniuszki 21/1	remont, przebudowa – przystosowanie lokalu do potrzeb mieszkania chronionego (2018 rok)
Mieszkanie chronione przy ul. Piastowskiej 6/1	remont lokalu z przeznaczeniem na mieszkanie chronione (2016 rok)
Mieszkanie readaptacyjne przy ul. Szkolnej 5/8	remont mieszkania readaptacyjnego (2015 rok)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS Żary

Diagnoza - podsumowanie

W tabeli poniżej przedstawiono podsumowanie diagnozy uwzględniając najważniejsze, pozytywne i negatywne trendy.

 MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Wysoki odsetek osób pracujących na 1000 mieszkańców	Spadek liczby ludności
Znaczący spadek liczby osób bezrobotnych	Starzenie się społeczności lokalnej
Dobrze zabezpieczone potrzeby opieki przedszkolnej	Niedobór miejsc opieki żłobkowej
Wysoki wskaźnik skolaryzacji netto	Niska liczba lekarzy na 1 000 mieszkańców
Spadek liczby rodzin objętych pomocą społeczną	Wzrost liczby popełnianych czynów zabronionych (policja)
Stabilna liczba działań i spotkań z zakresu profilaktyki uzależnień	Niski odsetek organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
Wzrost liczby wypożyczeń sprzętu rehabilitacyjnego	Niska liczba asystentów rodziny w stosunku do wzrastających potrzeb
Wysoka liczba lokali socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	Wzrastające wydatki w związku z kierowaniem osób do DPS

Analiza badań empirycznych

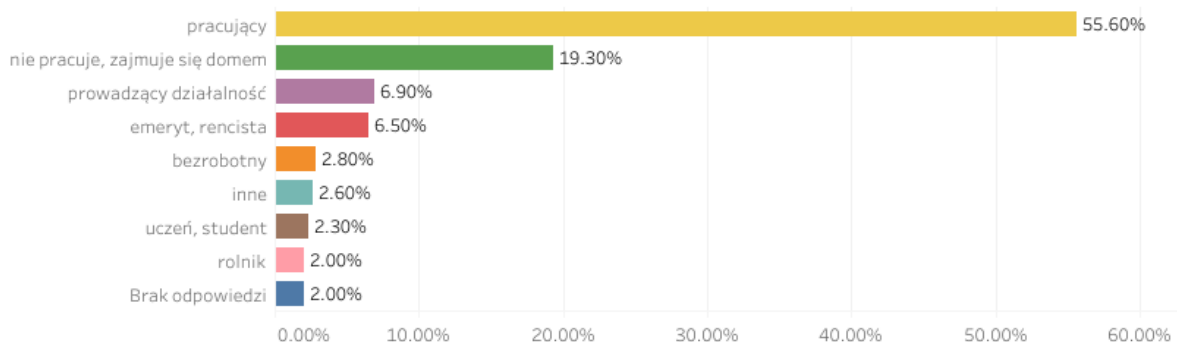
Na przełomie sierpnia i września 2020 roku przeprowadzono badania ilościowe, w których wzięła udział społeczność lokalna gminy o statusie miejskim Żary. Formularz ankiety dystrybuowany był drogą elektroniczną oraz tradycyjną (za pośrednictwem pracowników MOPS). Łączna liczba osób objętych badaniem wyniosła 306 – (96 arkuszy papierowych oraz 210 elektronicznych). Pytania w głównej mierze dotyczyły jakości życia w mieście, problemów społecznych i infrastrukturalnych a także konieczności zmian w prowadzeniu działań społecznych. Kwestionariusz ankiety składał się z 12 pytań, z czego większość stanowiły pytania zamknięte.

Wśród respondentów większość stanowiły kobiety, w wieku 35-44 lata z wykształceniem wyższym, określające swój status materialny jako przeciętny lub dobry.

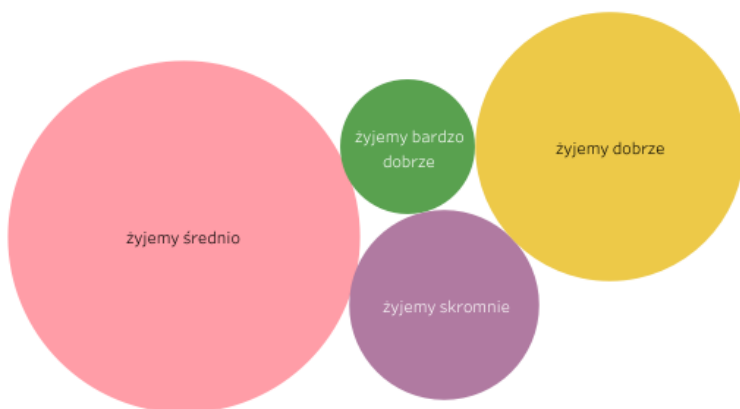
Wykres 14 Metryka respondentów

Status na rynku pracy

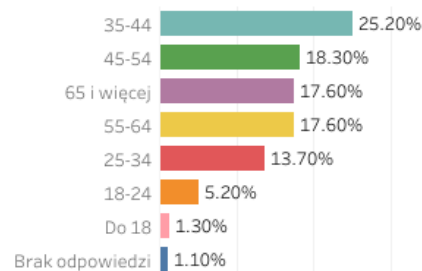
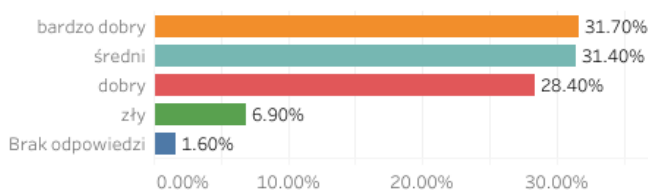

Ocena własnej sytuacji materialnej

Wiek

Stan techniczny zamieszkiwanego lokalu

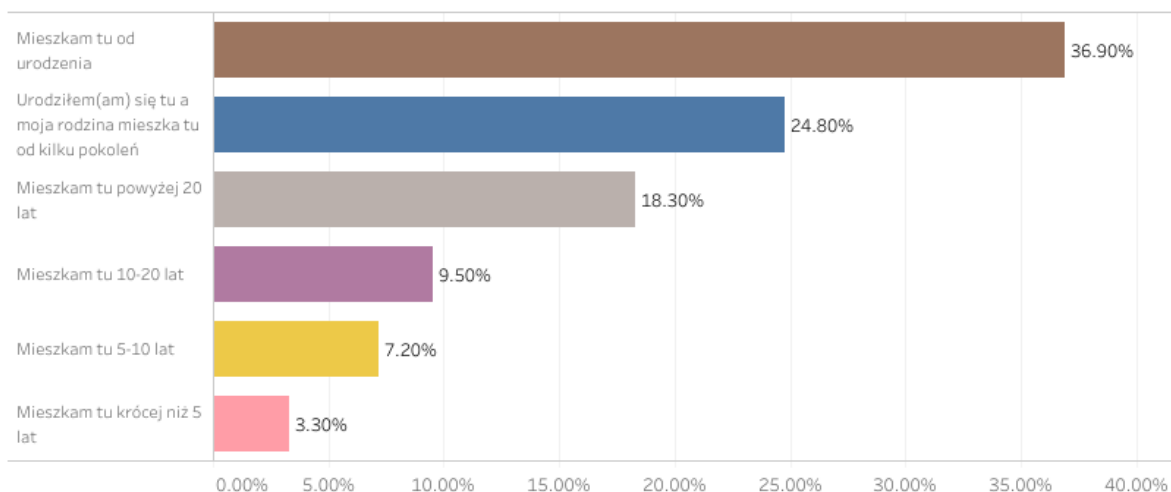

Źródło: Badania własne

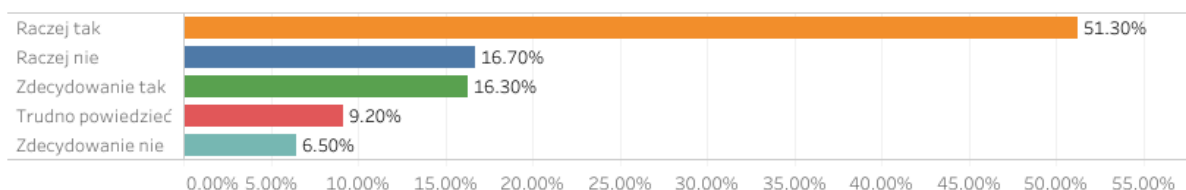
W pierwszej kolejności poproszono badanych o wskazanie jak długo mieszkają w Żarach – blisko 80% respondentów to osoby silnie związane z miastem, żyjące w nim ponad 20 lat lub które urodziły się w tym mieście. W drugim pytaniu, zadaniem ankietowanych była ocena jakości życia w mieście - 67,6% uważa, że Żary są dobrym, a nawet bardzo dobrym miejscem do życia.

Wykres 15 Ocena długości i jakości życia w mieście

Od jak dawna zamieszkuje Pan(i) Żary?

Czy uważa Pan(i), że Żary są dobrym miejscem do życia?

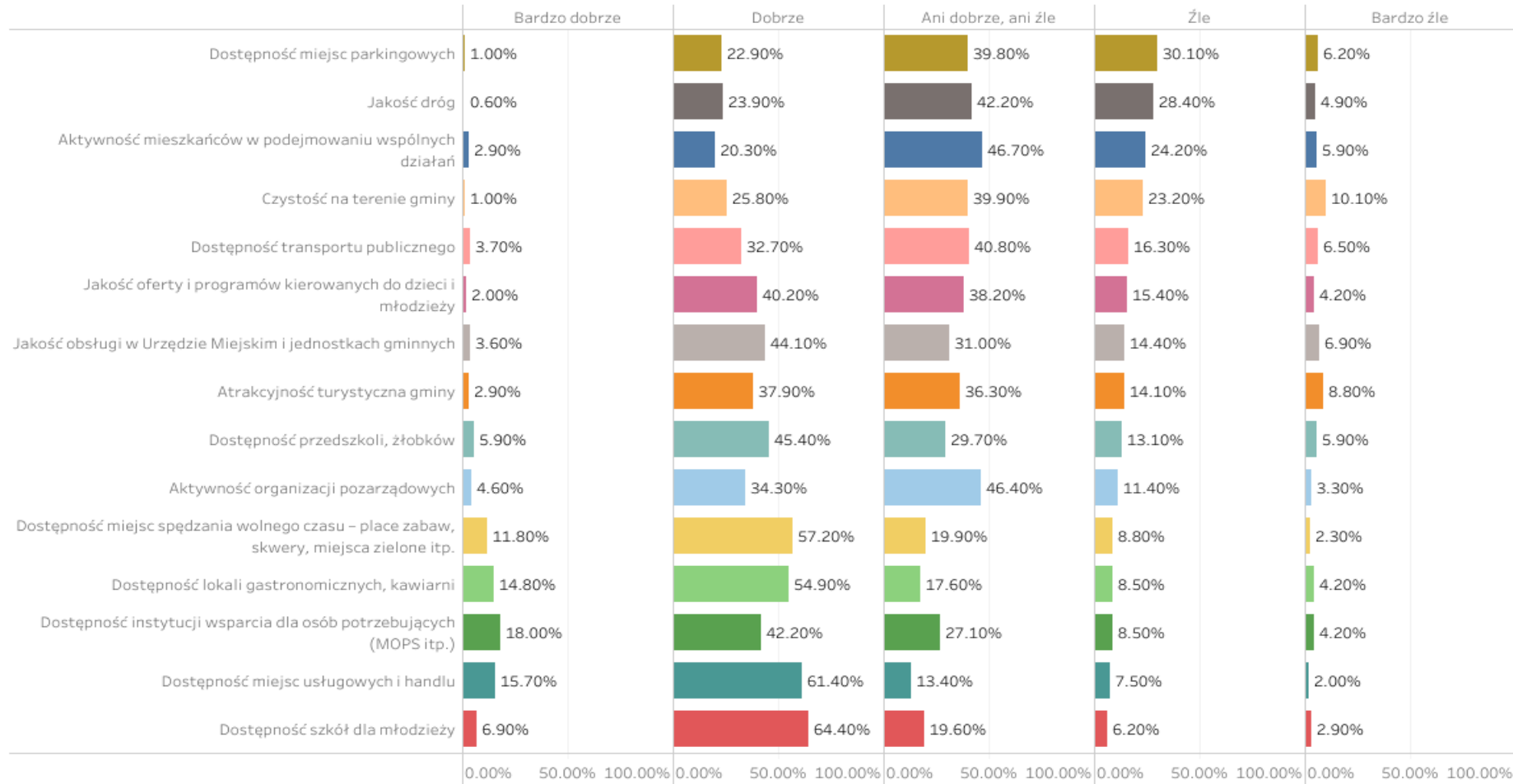

Źródło: Badania własne

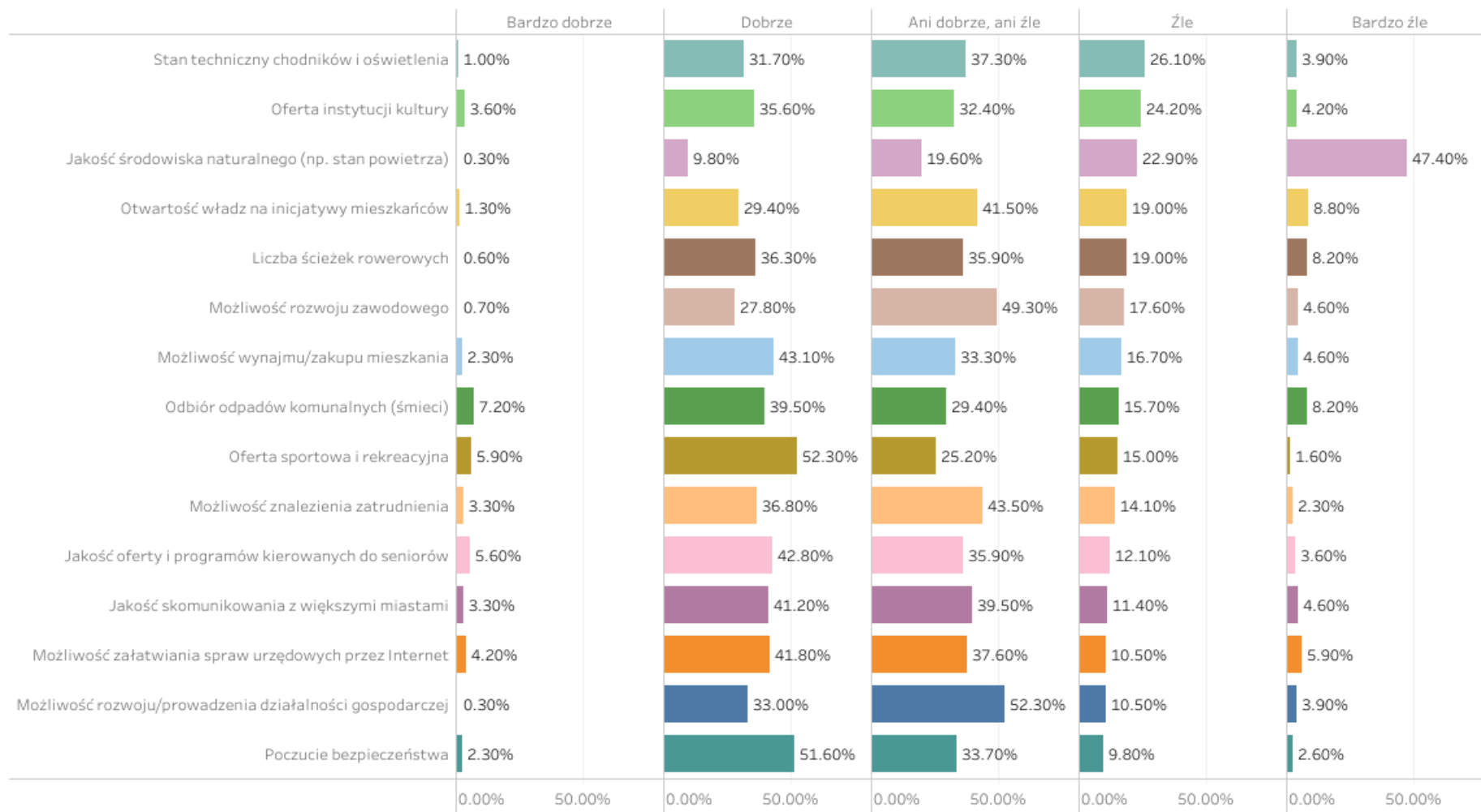
Do najlepiej ocenianych elementów związanych z życiem w mieście, respondenci zaliczyli: dostępność miejsc usługowych i handlu, dostępność szkół, a także poczucie bezpieczeństwa, ofertę rekreacyjną, dostępność miejsc spędzania czasu wolnego. Najczęściej pojawiającą się odpowiedzią w ocenianą bardzo dobrze była dostępność instytucji wsparcia. Najślabiej oceniono natomiast dostępność miejsc parkingowych, jakość dróg oraz aktywność mieszkańców. Najczęściej pojawiającą się odpowiedzią w kategorii „bardzo źle” była jakość środowiska naturalnego – w szczególności zły stan powietrza atmosferycznego. Przeciętnie oceniono możliwość prowadzenia działalności gospodarczej, możliwość rozwoju zawodowego, aktywność organizacji pozarządowych oraz aktywność mieszkańców w podejmowaniu wspólnych działań.

Wykres 16 Ocena zasobów Żar

Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie Żar, proszę określić jak ocenia Pan(i) ich aktualny stan/dostępność.

Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie Żar, proszę określić jak ocenia Pan(i) ich aktualny stan/dostępność cd..

Źródło: Badania własne

W następnej kolejności, zadaniem respondentów było wskazanie największej wady i zalety miasta Żary. Badani mieli do wyboru kafeterię odpowiedzi i mogli wybrać dowolną ich liczbę. Do trzech największych zalet miasta zaliczono:

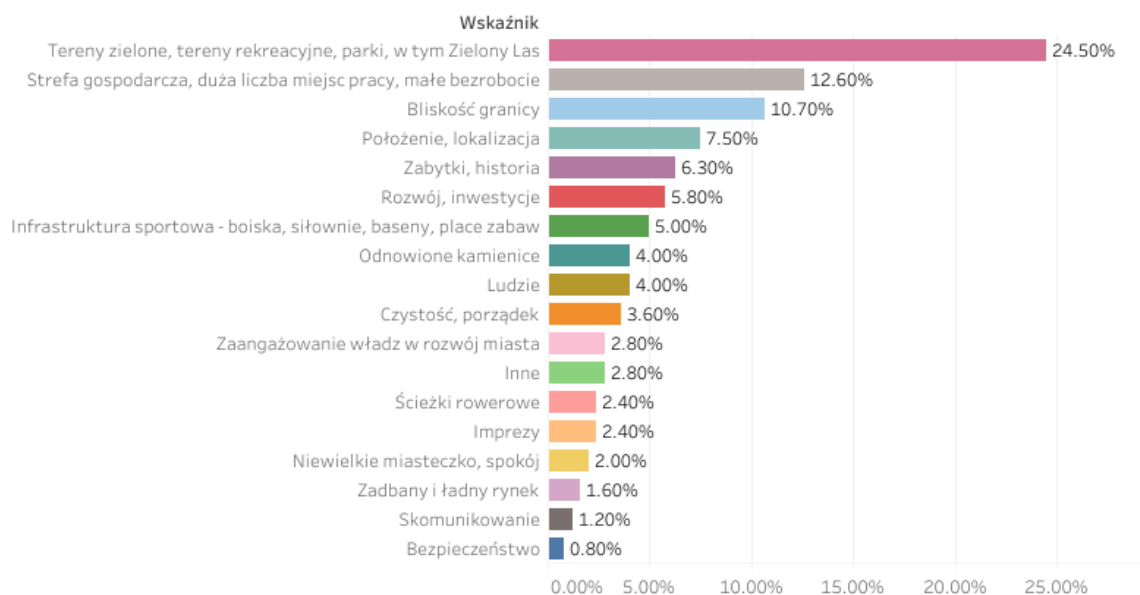
- jakość i dostępność terenów zielonych, parków i terenów rekreacji
- niskie bezrobocie oraz strefę gospodarczą
- bliskość granicy (lokalizację miasta)

Za największe wady uznano:

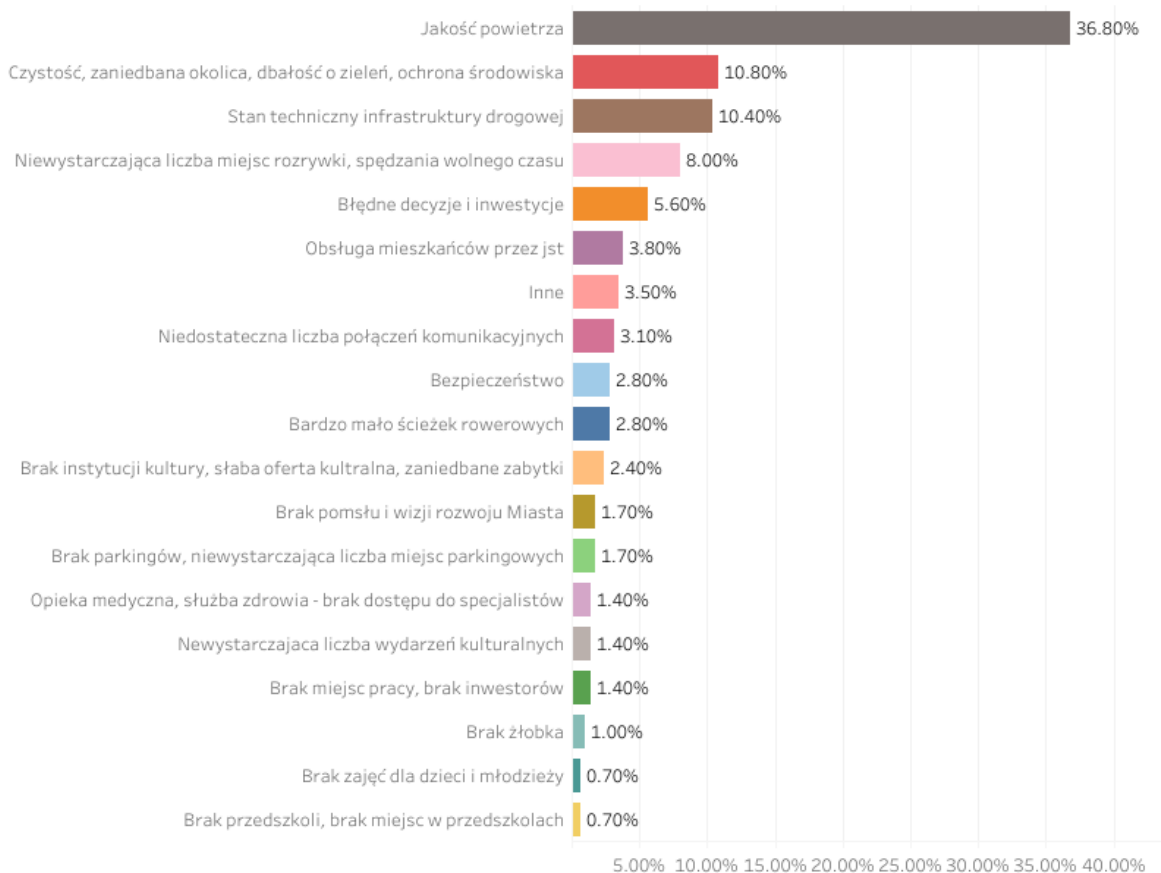
- niską jakość powietrza atmosferycznego
- zły stan otoczenia – zaniedbaną i brudną zieleń, niską dbałość o czystość w mieście
- zły stan infrastruktury drogowej

Wykres 17 Wady i zalety Żar

Co Pana/Pani zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną, atutem Żar?

Co Pana/Pani zdaniem jest największą wadą, słabą stroną Żar?

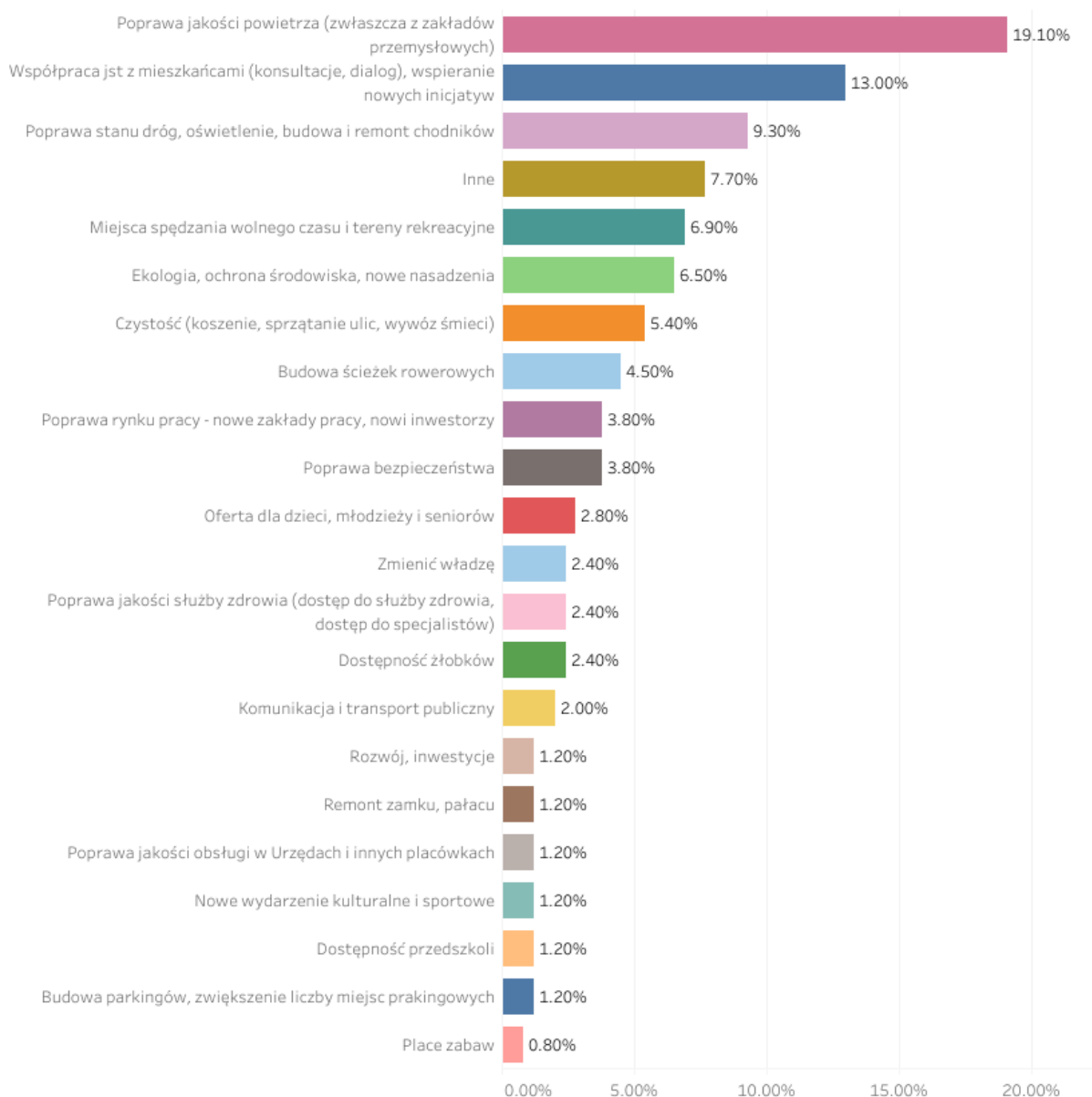

Źródło: Badania własne

Elementem, który może poprawić jakość życia w mieście w opinii badanych jest poprawa jakości powietrza – w szczególności z zakładów przemysłowych i wzmocnienie współpracy między samorządem lokalnym a mieszkańcami. W trzeciej kolejności badani wymienili konieczność poprawy infrastruktury technicznej.

Wykres 18 Czynniki wpływające na podniesienie jakości życia w mieście

Co Pana/Pani zdaniem należy zrobić, aby w Żarach żyło się lepiej?

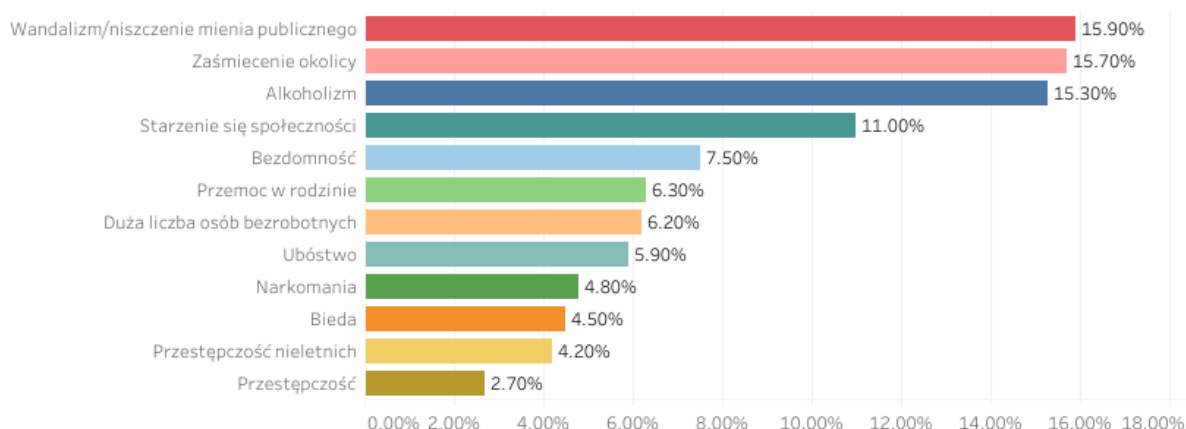

Źródło: Badania własne

W opinii badanych do najistotniejszych problemów społecznych miasta Żary należy: wandalizm, zaśmiecanie okolicy, alkoholizm przy czym respondenci uznali te problemy za równorzędne. Do najmniej istotnych problemów zaliczono przestępczość, biedę i narkomanię.

Wykres 19 Problemy społeczne Żar

Z poniższego katalogu problemów społecznych, proszę wskazać te, które Pani/Pana zdaniem w istotny sposób dotyczą Żar

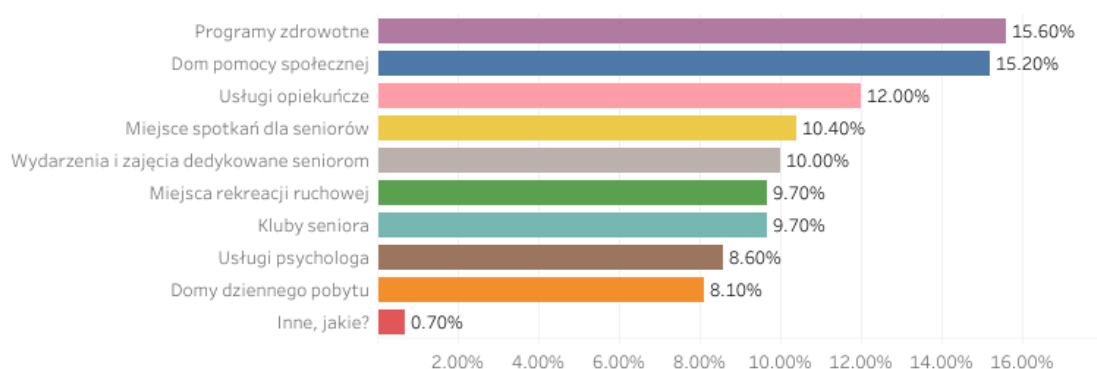

Źródło: Badania własne

W związku z pogłębiającym się kryzysem demograficznym, skierowano pytanie dotyczące świadczenia usług na rzecz seniorów, należy także podkreślić, że ankieta była wypełniana przez liczne środowiska senioralne w Żarach. Do dwóch najistotniejszymi braków w ofercie usług społecznych skierowanych do seniorów respondenci zaliczyli brak miejskiego domu pomocy społecznej oraz brak programów zdrowotnych skierowanych do tej grupy społecznej.

Wykres 20 Braki w ofercie miasta skierowanej do seniorów

Jakich Pani/Pana zdaniem usług skierowanych do seniorów brakuje w Żarach?

Źródło: Badania własne

Wśród „innych” odpowiedzi pojawiały się postulaty związane z uruchomieniem spółdzielni pracy, podniesienia jakości i dostępności służby zdrowia czy uruchomienia wolontariatu dla osób samotnych.

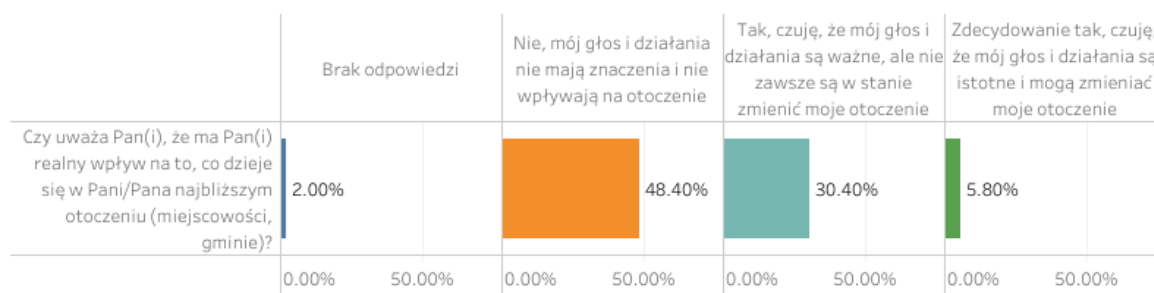
Inne - jakie?

Ostatnia część ankiety poświęcona była aktywności społecznej i obywatelskiej badanych. Ankietowani zostali poproszeni o wyrażenie opinii w związku z poczuciem własnej sprawczości w kształtowaniu rzeczywistości społecznej. Blisko połowa badanych uważa, że ich głos nie ma znaczenia w sprawach związanych z miastem i nie wpływa na zmiany w otoczeniu. Blisko co trzeci badany czuje, że jego głos i działania są, ważne jednak nie zawsze są brane pod uwagę.

Wykres 21 Poczucie sprawczości badanych

Czy uważa Pan(i), że ma Pan(i) realny wpływ na to, co dzieje się w Pani/Pana najbliższym otoczeniu (miejscowości, gminie)?

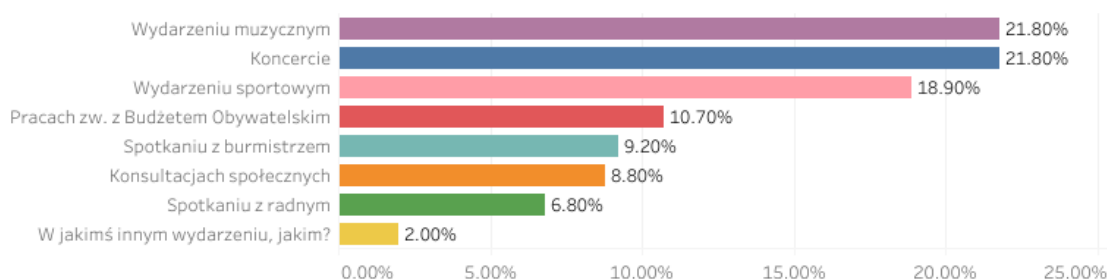

Źródło: Badania własne

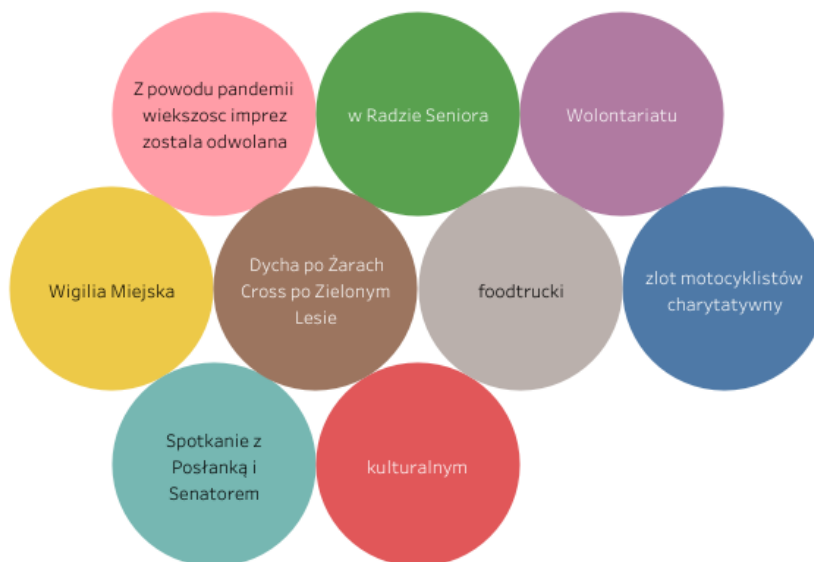
Co piąta badana osoba w ciągu ostatnich 6 miesięcy uczestniczyła w wydarzeniu kulturalnym lub sportowym. W kategorii „inne” respondenci wskazywali na uczestnictwo w konkretnych wydarzeniach – Radzie Seniorów, Wigilia Miejska, „Dycha po Żarach”.

Wykres 22 Aktywność społeczna badanych

Czy w ciągu ostatnich 6 miesięcy uczestniczyła Pani/Pan którymś ze wskazanych niżej wydarzeń organizowanych w Żarach?

Inne

Źródło: Badania własne

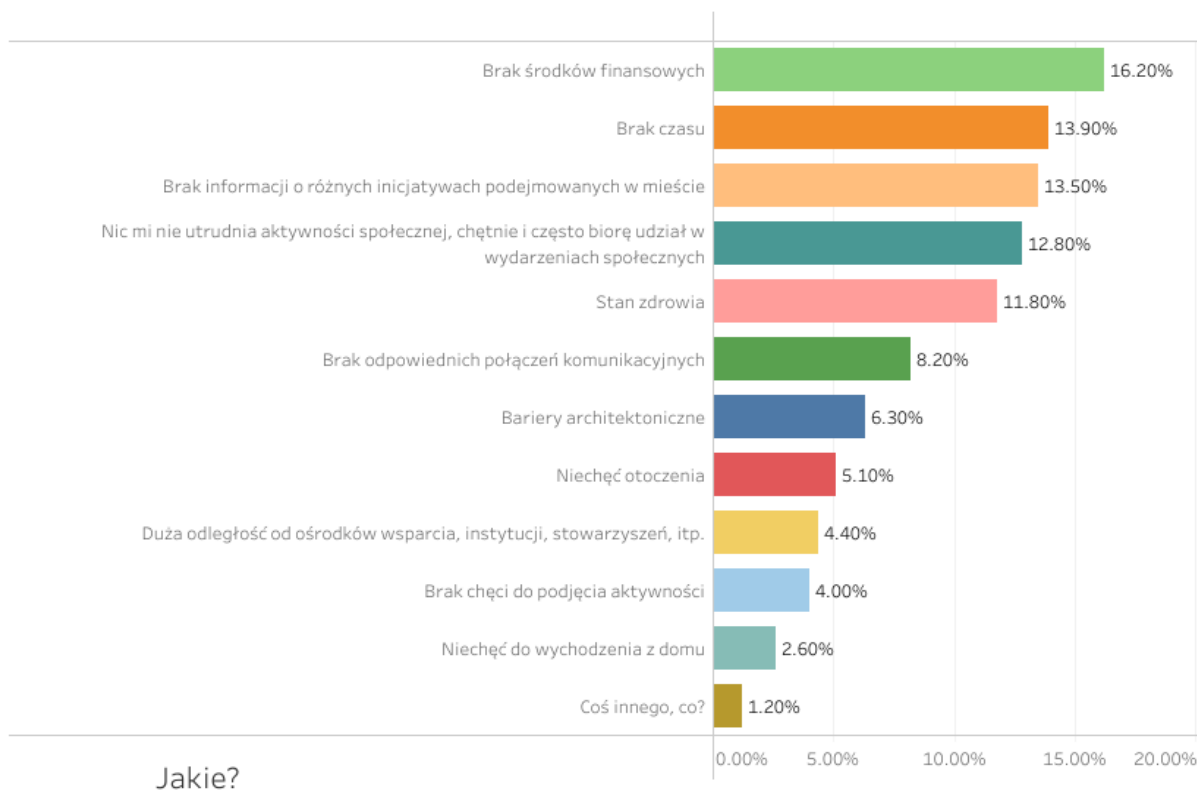
Częstotliwość uczestnictwa społeczności w lokalnych wydarzeniach czy ich aktywność społeczną należy uznać za stosunkowo niską. W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie przyczyn takiego stanu rzeczy. Wg badanych najczęstszą przyczyną jest brak środków finansowych, brak czasu oraz brak informacji o różnych wydarzeniach. Stosunkowo rzadko wskazywano niechęć do podejmowania tego typu działań, co oznacza, iż lokalna społeczność ma spory potencjał do uczestnictwa w wydarzeniach jak i ich organizacji. W kategorii „inne”, osoby badane wskazywały na takie przyczyny jak:

- brak ciekawej oferty,

- niechęć do urzędników,
- poczucie braku sprawczości i braku wysłuchania krytycznych uwag mieszkańców.

Wykres 23 Powody braku uczestnictwa w wydarzeniach i aktywności społecznej

Z poniższego katalogu odpowiedzi proszę wskazać te, które w istotny sposób utrudniają/uniemożliwiają Pani/Panu aktywność społeczną?

Jakie?

Źródło: Badania własne

Analiza SWOT

Na podstawie zgromadzonych i przeanalizowanych danych, w oparciu o konsultacje z pracownikami MOPS Żary oraz uwzględniając wyniki przeprowadzonych badań społecznych w tabeli poniżej przedstawiono wyniki analizy SWOT, prezentującej słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia płynące z aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej.

Rozdział	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
Demografia	Relatywnie niski przyrost ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do sytuacji panującej w województwie oraz kraju	Systematyczny spadek liczby ludności	Zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej	Postępujące wyludnianie się obszaru może prowadzić do obniżenia atrakcyjności osiedleńczej
		Ujemny przyrost naturalny, niekorzystny na tle kraju oraz województwa lubuskiego		
		Zmieniająca się na niekorzyść struktura wiekowa - stały wzrost liczby os. w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym spadku liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym	Programy społeczne promujące dzietność	Niższe wpływy podatkowe z powodu wyludniania się obszaru oraz trudności finansowe gmin miejskiej Żary
		Znaczny spadek liczby ludności na 1000 mieszkańców		Postępujące starzenie się społeczności może prowadzić do konieczności ponoszenia wyższych kosztów w zakresie świadczenia usług opiekuńczych
Lokalny rynek pracy	Niższy wskaźnik liczby osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców niż w Polsce i województwie	Wzrost w latach 2018-2019 liczby osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami	Zaspokojenie potrzeb chłonnego rynku pracy	Wzrastające wydatki pomocy społecznej
	Wysoka liczba pracujących na 1000 mieszkańców		Rozwijanie kapitału ludzkiego	Wzrost bezrobocia związany ze stanem pandemii
	Spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych			

Rozdział	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
Edukacja i opieka nad dziećmi do lat 3	Wzrost liczby uczniów w szkolnictwie podstawowym	Częste zmiany dotyczące organizacji systemu oświaty	Wysoka dostępność szkolnictwa podstawowego i możliwość ograniczenia konieczności dowożenia uczniów	Zagrożenie nauczycieli bezrobociem i konieczność przebranżowienia
	Stosunkowo dobrze zabezpieczone potrzeby opieki nad dziećmi w wieku żłobkowym i przedszkolnym		Względnie wysoka dostępność opieki żłobkowej i przedszkolnej	
	Wysoki wskaźnik skolaryzacji brutto	Stosunkowo niski odsetek dzieci w wieku do lat 3 (20,5%) objęty opieką żłobkową	Wzmocnienie atrakcyjności osiedleńczej poprzez rozszerzenie oferty opiekuńczej dla dzieci do lat 3	Brak możliwości szybkiego powrotu rodziców do aktywności zawodowej
		Ciągłe zapotrzebowanie na miejsca opieki dla dzieci do lat 3		Odptyw młodych mieszkańców do atrakcyjniejszych miejscowości
Opieka zdrowotna	Przeciętna liczba zgonów na 100 tys mieszkańców	Wysokie zagrożenie ze względu na choroby kardiologiczne oraz aorty i naczyń obwodowych	Wzrost długości życia	Wzrost zachorowalności na choroby cywilizacyjne
		Niska liczba lekarzy na 1000 ludności		Ze względu na spadek liczby lekarzy zwiększenie się kosztów leczenia w przyszłości
		Wzrastająca liczba udzielonych porad lekarskich		Zwiększenie obciążenia placówek służby zdrowia w związku ze starzeniem się społeczności lokalnej
Bezpieczeństwo publiczne	Spadek liczby interwencji straży miejskiej	Wzrastająca liczba interwencji policji	Prowadzenie zajęć profilaktycznych dla młodzieży i seniorów w związku z pojawiającymi się zagrożeniami (cyber-przestępczość, bezpieczny senior)	Wzrastająca liczba oszustw i kradzieży, na które to czyny najbardziej narażeni są seniorzy
	Zwiększająca się liczba zakończonych procedur „Niebieska Karta			
	Zmniejszanie się liczby postępowań „Niebieska Karta”	Wzrastająca liczba oszustw, kradzieży i kradzieży z włamaniem		

Rozdział	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
NGO	Wzrastająca liczba organizacji pozarządowych	Niższa niż w Polsce liczba organizacji pozarządowych przypadających na 1000 mieszkańców	Rozwój sektora obywatelskiego	Spadek zainteresowania tworzeniem nowych organizacji pozarządowych
	Funkcjonujące na terenie powiatu Żarskiego podmioty ekonomii społecznej – spółdzielnie socjalne		Stworzenie możliwości funkcjonowania na rynku pracy osobom wykluczonym	Możliwy wzrost liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Pomoc społeczna	Spadająca liczba gospodarstw otrzymujących wsparcie	Wzrastające wydatki związane z pobytem klientów w DPS	Przyszła perspektywa finansowa środków UW stwarzająca szanse na rozwój usług społecznych	Pogarszanie się kondycji zdrowotnej mieszkańców wymagających wsparcia
	Wzrastająca liczba terapii indywidualnych dla osób uzależnionych	Spadająca liczba osób korzystających z wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego	Doposażenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego	
	Stabilna liczba osób korzystających z WTZ	Stosunkowo niska liczba asystentów rodziny w związku z wzrastającym zapotrzebowaniem na usługi asystenckie	Możliwość zatrudnienia dodatkowych specjalistów w ramach realizowanych projektów UE	Pogłębianie się kryzysu związanego z uzależnieniami w kontekście gorszej sytuacji ekonomicznej
	Rozwój wolontariatu	Wzrost liczby osób borykających się z problemem uzależnień	Pobudzenie aktywności społecznej wśród mieszkańców	
			Zwiększenie limitu dostępnych godzin opieki wytchnieniowej pozwoli na odciążenie opiekunów osób niesamodzielnych	
	Funkcjonowanie systemu wsparcia rodzin w postaci asystentury rodzinnej	Pogłębiające się problemy opiekuńczo-wychowawcze rodzin	Zwiększenie zatrudnienia asystentów rodziny	Pogłębianie się i dziedziczenie problemów społecznych rodzin
			Utworzenie alternatywnych form wsparcia rodzin z problemami wychowawczymi w postaci mieszkań treningowych	
Mieszkania chronione,	Wysoka liczba form i obiektów świadczących wsparcie społeczne	Wypadki łamania regulaminu przez mieszkańców	Zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym	Wysokie nakłady finansowe związane z utrzymaniem obiektów
	Dbłość o stan infrastruktury – prowadzenie remontów		Możliwości readaptacyjne dla osób wykluczonych	Degradacja tkanki mieszkaniowej z względu na niewystarczające środki finansowe

Rozdział	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
readaptacyjne i infrastruktura			Rozwój kompetencji społecznych wśród mieszkańców mieszkań chronionych i readaptacyjnych	Ze względu na potencjalnie niewystarczającą liczbę mieszkań lub miejsc w mieszkaniach pogłębiając się problem bezdomności i marginalizacji
	Wspieranie i kontrola osób zamieszkujących mieszkania readaptacyjne i chronione			
Badania empiryczne	Chęć mieszkańców do angażowania się w inicjatywy	Brak poczucia sprawczości i wysłuchania mieszkańców	Możliwość znalezienia lokalnych liderów opinii i wspieranie inicjatyw oddolnych	Apatia, obniżanie się aktywności społecznej i obywatelskiej
		Relatywnie niskie uczestnictwo w wydarzeniach		
	Przestrzenie zielone, parki i miejsca rekreacji	Zaniedbanie przestrzeni zielonych, brak dbałości o porządek, dewastacja	Zadbanie o przestrzeń publiczną może zwiększyć aktywność społeczną i obywatelską mieszkańców	
		Brak odpowiedniego zabezpieczenia potrzeb zdrowotnych i opiekuńczych (DPS)	Uruchomienie miejskiego DPS-u może w znacznym stopniu poprawić sytuację seniorów, a także zredukować aktualnie ponoszone koszty w związku z zabezpieczeniem opieki w innych (zewnętrznych DPS)	

Misja, wizja, cele i zadania

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę społeczno-gospodarczą wytyczono główne obszary interwencji, wskazano cele, których realizacja doprowadzi do poprawy jakości życia mieszkańców miasta oraz wypracowano misję i wizję, które winny zostać urzeczywistnione do roku 2030.

Misja

Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez świadczenie wysokiej jakości usług społecznych, dążenie do aktywnej integracji społecznej oraz tworzenie równych szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom Gminy Żary o statusie miejskim.

Komplementarna względem misji jest wizja zmiany w perspektywie 2030 roku w obszarze spraw społecznych. Osiągnięcie wizji jest możliwe w oparciu o efektywne wdrażanie zaplanowanych działań. Na poniższej grafice zaprezentowano wizję, której urzeczywistnienie jest uzależnione od ścisłej współpracy wszystkich środowisk działających w sferze społecznej.

Wizja

Miasto Żary dba o wysoką jakość życia swoich mieszkańców, dobrą dostępność do usług społecznych oraz tworzy korzystne warunki do wzmacniania lokalnego kapitału ludzkiego i społecznego.

Obszary interwencji:

I

Zaproponowane cele w pełni odpowiadają zdiagnozowanym deficytom i problemom społecznym. **Cel pierwszy** koncentruje się na przeciwdziałaniu negatywnym skutkom zjawisk demograficznych. Społeczność lokalna Gminy Żary o statusie miejskim podlega intensywnemu procesowi starzenia się a co za tym idzie wzrasta popyt na usługi opiekuńcze, rehabilitacyjne i wspomagające seniorów oraz ich rodziny. Jednym z kluczowych zadań w obrębie celu jest uruchomienie miejskiego DPS, co winno poprawić sytuację żarskich seniorów a także zoptymalizować wydatki dotyczące opieki senioralnej.

II

W obrębie **celu drugiego** wskazano na konieczność intensyfikacji działań na rzecz rodziny. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży wpłynie korzystnie na jakość życia w mieście oraz dobrostan wszystkich mieszkańców. Interwencja ukierunkowana jest na zwiększenie liczby miejsc opieki dla dzieci do lat 3, co także powinno przyczynić się do szybszego powrotu rodziców na rynek pracy oraz wieloaspektowe wsparcie rodzin w postaci specjalistycznego poradnictwa, terapii i treningu.

III

Trzeci cel strategiczny został poświęcony interwencji w obszarze szeroko pojmowanej integracji i aktywizacji społecznej. Aktualnie MOPS Żary z powodzeniem realizuje przedsięwzięcia o takim charakterze – między innymi wolontariat, prowadzenie świetlicy środowiskowej, Warsztatu Terapii Zajęciowej. Wydaje się, że bazowanie na tym potencjale oraz rozwijanie go w postaci poszerzenia oferty utworzy płaszczyznę do szerszej integracji i aktywizacji.

IV

W związku ze zwiększeniem popytu na poszczególne usługi świadczone przez MOPS koniecznym jest wzmocnienie potencjału kadrowego MOPS w Żarach (zgodnie z **czwartym celem strategicznym**). Zatrudnienie dodatkowych osób, aktywna wymiana doświadczeń między innymi poprzez wizyty studyjne oraz oferta szkoleniowa powinna zaspokoić rosnące zapotrzebowanie na usługi MOPS oraz odciążać aktualnie pracującą kadrę.

Cel I	Wzmocnienie systemu wsparcia dla seniorów i osób niepełnosprawnych
Zadanie 1.1	Budowa miejskiego DPS dla osób starszych oraz przewlekle somatycznie chorych
Zadanie 1.2	Rozwój oferty wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego
Zadanie 1.3	Wsparcie akcji służących podnoszeniu świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach osób starszych
Zadanie 1.4	Rozwój usług opieki wytchnieniowej.
Cel II	Wsparcie dla rodzin, w szczególności przechodzących trudności i niewydolnych wychowawczo
Zadanie 2.1	Zwiększenie liczby miejsc opieki dla dzieci do lat 3
Zadanie 2.2	Utworzenie mieszkań treningowych dla rodzin
Zadanie 2.3	Zapewnienie dostępu do poradnictwa rodzinnego, prawnego, psychologicznego oraz specjalistów pracujących z rodziną
Cel III	Profilaktyka, integracja i aktywizacja społeczna mieszkańców Żar
Zadanie 3.1	Poprawa jakości terenów zielonych i rekreacyjnych
Zadanie 3.2	Rozwój różnych form wolontariatu
Zadanie 3.3	Prowadzenie działań profilaktycznych skierowanych dla dzieci i młodzieży
Zadanie 3.4	Rozwijanie zainteresowań wśród dzieci i młodzieży oraz poszerzanie oferty alternatywnego spędzania wolnego czasu
Cel IV	Wzmocnienie kompetencji i potencjału kadrowego MOPS w Żarach
Zadanie 4.1	Zwiększenie liczby asystentów rodziny
Zadanie 4.2	Współpraca między osobami zaangażowanymi w pomoc na rzecz osób starszych – wymiana dobrych praktyk
Zadanie 4.3	Podnoszenie kompetencji pracowników MOPS poprzez szkolenia specjalistyczne

Wdrażanie, monitoring i ewaluacja

Koordynatorem działań w zakresie wdrażania strategii, zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach. Przez koordynację rozumieć należy nadzorowanie, uzgadnianie, porządkowanie wszelkich działań związanych z wdrażaniem strategii. Wdrażanie strategii odbywać się będzie na zasadach partnerskich – zarówno z innymi jednostkami organizacyjnymi Gminy Żary o statusie miejskim jak i partnerami społecznymi (w szczególności organizacjami pozarządowymi). Za osiągnięcie wskazanych celów i realizację zadań będzie odpowiedzialny Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach oraz jeśli zajdzie taka konieczność wskazane instytucje i organizacje. Strategia wdrażana będzie w oparciu o istniejący system prawny, jednakże zmiany polityczne, ekonomiczne i społeczne mogą stworzyć okoliczności, które utrudnią realizację zadań wynikających ze strategii. Szczególne zagrożenie stanowią mogą:

- niedostateczne nakłady finansowe,
- zmiany w ustawodawstwie,
- przedłużający się stan pandemii COVID-19
- zmiany na rynku pracy w związku ze stanem pandemii
- słabnący wzrost gospodarczy,
- brak zainteresowania współpracą ze strony organizacji i instytucji,
- niedobór odpowiednio przygotowanej kadry,
- braki lokalowe.

Za utrzymanie trwałości wdrażanych działań i efektów odpowiedzialna jest Gmina Żary o statusie miejskim za pośrednictwem swoich jednostek organizacyjnych, z kluczową rolą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Monitoring i finansowanie

Monitorowanie strategii będzie polegać na analizie danych jakościowych i ilościowych związanych z realizacją poszczególnych celów. Za monitoring będzie odpowiedzialny Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach oraz partnerzy społeczni.

W celu zapewnienia transparentności procesu monitoringu i wdrażania planuje się powołanie zarządzeniem Burmistrza Miasta Żary Zespołu ds. Wdrażania i Monitoringu Strategii. Zarządzenie będzie gwarantowało udział w Zespole przedstawicieli lokalnych organizacji społecznych. Zespół zostanie powołany do 60 dni od momentu przyjęcia strategii przez Radę Miejską w Żarach. Nabór na członków zespołów odbędzie się na równych i niedyskryminujących zasadach.

Przewiduje się możliwość aktualizacji strategii zgodnie z występującymi, znaczącymi zmianami społeczno-gospodarczymi lub zgodnie z przyjętą perspektywą czasową, a więc po upływie okresu obowiązywania strategii.

Rozpoczynając od roku 2022 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach będzie monitorował postępy realizacji celów na rzecz realizacji strategii w oparciu o roczne sprawozdanie z działalności MOPS oraz raport o stanie gminy za rok poprzedni. W tabeli poniżej przedstawiono listę wskaźników podlegających monitorowaniu oraz wskazano źródła finansowania realizacji poszczególnych celów.

W zakresie finansowania – realizacja zadań odbędzie się w oparciu o dotacje celowe i subwencje z budżetu państwa, inne środki krajowe, oraz możliwe do pozyskania środki zewnętrzne, w tym środki pochodzące z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego oraz inne fundusze UE.

Tabela 5 Wskaźniki monitoringu

l.p	cel	nazwa wskaźnika	Wartość bazowa (2019)	wartość docelowa	Źródło finansowania
1	Wzmocnienie systemu wsparcia dla seniorów i osób niesamodzielných	liczba wypożyczeń i podpisanych umów na sprzęt rehabilitacyjny	416	433	Dotacja celowa, inne środki krajowe oraz fundusze UE
		liczba godzin świadczonych usług opieki wytchnieniowej	0	10	Dotacja celowa, inne środki krajowe oraz fundusze UE
2	Wsparcie dla rodzin, w szczególności przechodzących trudności i niewydolnych wychowawczo	Liczba potrzebnych miejsc opieki dla dzieci do lat 3	326	364	Dotacja celowa, inne środki krajowe oraz fundusze UE
		liczba utworzonych mieszkań treningowych dla rodzin	0	1	Dotacja celowa, inne środki krajowe oraz fundusze UE
3	Profilaktyka, integracja i aktywizacja społeczna mieszkańców Żar	liczba przeprowadzonych zajęć z zakresu profilaktyki i wpływu substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży	35	37	Dotacja celowa, inne środki krajowe oraz fundusze UE
		liczba inicjatyw aktywizacyjnych i integracyjnych przeprowadzonych we współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorcami	4	5	Dotacja celowa, inne środki krajowe oraz fundusze UE
4	Wzmocnienie kompetencji i potencjału kadrowego MOPS w Żarach	liczba zatrudnionych asystentów rodziny	3	4	Dotacja celowa, inne środki krajowe oraz fundusze UE
		liczba pracowników MOPS biorących udział w szkoleniach	44	54	Dotacja celowa, inne środki krajowe oraz fundusze UE

Końcowa ewaluacja strategii

Raport z ewaluacji końcowej posłuży samorządowi Gminy Żary o statusie miejskim do oceny poziomu skuteczności rozwiązywania problemów społecznych oraz odzwierciedlać będzie aktualną sytuację społeczną. Raport powinien opierać się o mierzalne i obserwowalne – przede wszystkim ilościowe zmienne, które zostały wykorzystane przy formułowaniu celów strategicznych.

Ewaluacja końcowa powinna umożliwić ocenę, w jakim stopniu założone cele strategiczne i działania były dobrze zaplanowane i na ile efektywnie były realizowane.

Spis tabel i wykresów

Tabela 1 Chorobowość szpitalna na wybranych oddziałach	21
Tabela 2 Przedsiębiorstwa społeczne na terenie powiatu żarskiego	26
Tabela 3 Infrastruktura pomocy społecznej – Żary 2020	32
Tabela 4 Wykonane remonty i potrzeby inwestycyjne – infrastruktura MOPS	36
Tabela 5 Wskaźniki monitoringu	60
Wykres 1 Charakterystyka demograficzna	13
Wykres 2 Pracujący na 1000 mieszkańców	14
Wykres 3 Charakterystyka bezrobotnych z terenu gminy miejskiej Żary	15
Wykres 4 Charakterystyka opieki żłobkowej	17
Wykres 5 Charakterystyka systemu opieki przedszkolnej	18
Wykres 6 Charakterystyka szkolnictwa podstawowego	20
Wykres 7 Opieka zdrowotna	22
Wykres 8 Interwencje straży miejskiej, policji oraz procedura „Niebieska Karta”	24
Wykres 9 Liczba fundacji i organizacji społecznych	25
Wykres 10 Organizacja wolontariatu - MOPS	27
Wykres 11 Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w Żarach 2015-2019	27
Wykres 12 Pomoc społeczna – wybrane zagadnienia	28
Wykres 13 Wykorzystanie mieszkań readaptacyjnych, chronionych oraz liczba lokali socjalnych na 1000 mieszkańców	35
Wykres 14 Metryka respondentów	39
Wykres 15 Ocena długości i jakości życia w mieście	40
Wykres 16 Ocena zasobów Żar	41
Wykres 17 Wady i zalety Żar	44
Wykres 18 Czynniki wpływające na podniesienie jakości życia w mieście	45
Wykres 19 Problemy społeczne Żar	46
Wykres 20 Braki w ofercie miasta skierowanej do seniorów	46
Wykres 21 Poczucie sprawczości badanych	47
Wykres 22 Aktywność społeczna badanych	48
Wykres 23 Powody braku uczestnictwa w wydarzeniach i aktywności społecznej	49